

Dagiti Proverbio

¹ Dagiti proverbio ni Solomon nga anak ni David, ti ari ti Israel. ² Mangisuro dagitoy a proverbio iti kinasirib ken sursuro, mangisuro kadagiti sasao iti pudno a pannakaawat, ³ tapno maawatyo koma ti pannakailinteg tapno agbiagkayo babaen iti panangaramid iti umno, nalinteg, ken maiparbeng. ⁴ Mangted met dagitoy a proverbio iti kinasirib kadagiti saan a nasuroan, ken mangted iti pannakaammo ken kinatimbeng kadagiti agtutubo. ⁵ Dumngeg koma dagiti nasirib a tattao ket manayunan ti pannakasursuroda, ken makagun-od koma dagiti mannakaawat a tattao iti pannakatarabay, ⁶ tapno maawatanda dagiti proverbio, pagsasao, ken dagiti sasao dagiti nasirib a tattao ken dagiti burburtiada. ⁷ Ti panagbuteng kenni Yahweh ket isu ti pangrugian iti pannakaammo — laisen dagiti maag ti kinasirib ken disiplinina. ⁸ Anakko, denggem dagiti sursuro ti amam, ken saanmo a baybay-an dagiti anuroten ti inam; ⁹ agbalindanto a makaay-ayo a balangat ti ulom ken kuwintas iti tengngedmo. ¹⁰ Anakko, no awisendaka dagiti managbasol iti basolda, agkedkedka a sumurot kadakuada. ¹¹ No kunaenda, “Kumuyogka kadakami, mangpadaantayo iti patayentayo, aglemmengtayo ket mangdaruptayo lattan kadagiti inosente a tattao. ¹² Alun-onentayo ida a sibibiag, kas iti

panangala ti sheol kadagiti nasalun-at, ket pagbalinentayo ida a kas kadagiti matmatnag iti abut. ¹³ Makasarakayo kadagiti amin a kita dagiti napapateg a banbanag; punnoentayo dagiti balbalaytayo kadagiti tinakawtayo kadagiti dadduma. ¹⁴ Makikappengka kadakami; pagbalinentayo a maymaysa ti supottayo.” ¹⁵ Anakko, saanka a makipagna kadakuada iti dayta a dalan; saanmo nga idisdiso ta sakam iti pagpagnaanda; ¹⁶ tumartaray dagiti sakada iti kinadakes ken agdardarasda a mangpasayasay iti dara. ¹⁷ Ta awan serserbina nga agipakatka iti iket a mangtiliw iti billit kabayatan a kumitkita ti billit. ¹⁸ Agpadpadaan dagitoy a tattao a mangpapatayto met laeng kadagiti mismo a bagbagida— mangipakpakatda iti palab-og para kadagiti mismo a bagbagida. ¹⁹ Kasta dagiti wagas ti amin a tao a manggunggun-od kadagiti kinabaknang babaen iti kinakillo; dagiti banag a nagun-od babaen iti saan a maiparbeng a wagas ti mangpukawto kadagiti biag dagiti kumpet iti daytoy. ²⁰ Agpukpukkaw ti kinasirib iti kalsada, ipigpigsana ti timekna kadagiti nagtengnga ti ili; ²¹ aglaawlaaw isuna iti nagsasabatan dagiti kalsada, iti pagserkan dagiti ruangan ti siudad ket kunkunana, ²² “Dakayo nga awanan iti kinasirib, kasano pay kapaut aya ti panangay-ayatyo iti saanyo a maaw-awatan? Dakayo a mananglais, kasano pay kabayag aya ti panangragragsakyo iti pananglalaisyo, ken dakayo a maag, kasano pay kabayag aya a gurguraenyo ti kinalaing? ²³ Denggenyo ti

panangbabalawko; ibukbukkonto dagiti kapannunotak kadakayo; ipakaammokto dagiti sasaok kadakayo. ²⁴ Immawagak ket saankayo a dimngeg; Inyunnatko ti imak, ngem awan ti nangikaskaso. ²⁵ Ngem saanyo nga inkankano dagiti amin a sursurok ken saanyo nga impangag ti panangtubtubngarko. ²⁶ Katawaakto ti pannakadidigrayo, laisenkayonto inton dumteng ti panagbuteng — ²⁷ inton dumteng a kasla bagyo ti kasta unay a butengyo ket iyangin-nakayo ti didigra a kas iti alipugpog, inton dumteng ti panagrigat ken panagtuok kadakayo. ²⁸ Iti kasta ket awagandakto, ngem saanako a sumungbat; kastanto unay ti panangawagda kaniak, ngem saandakto a masarakan. ²⁹ Gapu ta kagurada ti pannakaammo ken saanda a pinili ti agbuteng kenni Yahweh, ³⁰ saanda a sinurot ti sursurok, ken linaisda amin a panangilintegko. ³¹ Kanendanto ti bunga dagiti aramidda, ket mapnekdanto babaen iti bunga dagiti panggepda. ³² Mapapatayto dagiti saan a nasuroan inton tumallikudda, ket ti di panangikaskaso dagiti maag ti mangdadaelto kadakuada. ³³ Ngem ti siasinoman a dumngeg kaniak ket agbiagto a sitatalged ken aginananto a sitatalged nga awanan iti panagbuteng iti didigra.”

2

¹ Anakko, no awatem dagiti sasaok ken ipategmo dagiti bilbilinko kenka, ² dumngegka iti kinasirib ken ipapusom ti mangawat. ³ No umawagka a dumawat iti pannakaawat ken

ipigsam ti timekmo para iti daytoy, ⁴ no birokem daytoy a kas iti panagbirokmo iti pirak ken sapulem ti pannakaawat a kas iti panangbirokmo kadagiti nakalemmeng a gameng, ⁵ ket maawatamto ti panagbuteng kenni Yahweh ken mabirokamto ti pannakaammo iti Dios. ⁶ Ta mangmangted ni Yahweh iti kinasirib, agtaud iti ngiwatna ti pannakaammo ken pannakaawat. ⁷ Iduldulinna ti pudno a kinasirib para kadagiti mangay-ayo kenkuana, isuna ket kalasag kadagiti agbiag iti rumbeng a wagas iti panagbiag, ⁸ banbantayanna ti dalan dagiti nalinteg ken taginayunenna ti dalan dagiti napudno kenkuana. ⁹ Ket maawatamto ti kinalinteg, hustisia, maiparbeng, ken amin a nasayaat a wagas. ¹⁰ Ta maadda ti kinasirib dita pusom, ket agbalin ti pannakaammo a ragsak iti kararuam. ¹¹ Saluadannaka ti kinatimbeng, bantayannaka ti pannakaawat. ¹² Ispalendaka manipud iti wagas ti kinadakes, manipud kadagiti agsasao kadagiti agkakadakes, ¹³ kadagiti mangtaltalikud kadagiti nalinteg a wagas ken agbibbiag iti wagas ti kinasipnget. ¹⁴ Agragrag-oda tunggal agaramidda iti dakes ken agragragdakda kadagiti kinaballikog ti kinadakes. ¹⁵ Sursurotenda dagiti nakillo a pagnaan, ken babaen iti panangallilaw, gabgaburanda dagiti tugotda. ¹⁶ Isalakannaka ti kinasirib ken kinatimbeng manipud iti dakes a babai, manipud iti babai nga agbirbirok iti kapadasan ken manipud kadagiti mangpasablog a sasaona. ¹⁷ Baybay-anna ti gayyemna idi kaubinganna ken linipatna ti karina iti Diosna.

¹⁸ Ta agrukruknoy ti balayna iti patay ken dagiti tugotna ket iturongnaka iti ayan dagiti adda iti tanem. ¹⁹ Amin a mapmapan kenkuana ket saanen nga agsubli ken saanda a mabirokan dagiti pagnaan nga agturong iti biag. ²⁰ Isu nga agbiagka babaen iti wagas dagiti naimbag a tat-tao ken surotem dagiti wagas dagiti agar-aramid iti nalinteg. ²¹ Ta dagiti agar-aramid iti nalinteg ket agaramidto iti pagtaengan iti daga, ken dagiti addaan iti kinapudno ket agtalinaedto iti daytoy. ²² Ngem dagiti nadangkes ket mapaksiatto manipud iti daga, ken mapaksiatto manipud iti daytoy dagiti saan a mangtungtungpal kadagiti karida.

3

¹ Anakko, saanmo a liplipatan dagiti bilbilinko, ken tungpalem dagiti sursurok dita pusom, ² ta inayonda kenka ti atiddog nga al-aldaw, ken tawtawen ti panagbiag, ken talna. ³ Saanmo nga ipalubos a panawannaka ti kinapudno ti tulag ken kinamatalek, maiyarig dagitoy iti kwintas nga igalutmo iti tenggedmo, isuratmo dagitoy dita pusom. ⁴ Iti kasta makasarakkanto iti pabor ken nasayaat a pakasaritaan iti imatang ti Dios ken tao. ⁵ Agtalekka kenni Yahweh iti amin a pusom ken saanka nga agtalek iti bukodmo a pan-nakaawat; ⁶ iti amin a dalanmo, bigbigem isuna ket palintegennanto dagiti pagnaam. ⁷ Saanmo nga ipagarup a masiribka; agbutengka kenni Yahweh ket tallikudam ti kinadakes. ⁸ Agbalinto daytoy a pannakapaimbag ti lasagmo ken pan-nakapapigsa ti bagim. ⁹ Dayawem ni Yahweh

iti kinabaknangmo ken kadagiti umuna a bunga dagiti amin nga apitmo, ¹⁰ ket mapnonto dagiti kamaligmo ken aglupluppiasto dagiti burnaymo, a napno iti baro nga arak. ¹¹ Anakko, saanmo a laisen ti panangdisiplina ni Yahweh ken saanmo a guraen ti panangtubngarna, ¹² ta disdisiplinaen ni Yahweh dagiti ay-ayatenna, a kas iti panangdisiplina ti maysa nga ama iti anakna a makaay-ayo kenkuana. ¹³ Naragsak ti makasarak iti kinasirib, makagun-od met isuna iti pannakaawat. ¹⁴ Nasaysayaat ti magun-odmo iti kinasirib ngem iti magun-odmo iti pirak ken nasaysayaat ti magungguna iti kinasirib ngem iti balitok. ¹⁵ Napatpateg ti kinasirib ngem kadagiti alahas ken awan kadagiti tartarigagayam ti maiyasing kenkuana. ¹⁶ Adda iti makannawan nga imana dagiti al-aldaw; adda iti makannigid nga imana dagiti kinabaknang ken pammadayaw. ¹⁷ Dagiti wagasna ket wagwagas ti kinainbag ken amin dagiti wagasna ket talna. ¹⁸ Isuna ket maiyarig a kayo ti biag kadagiti kumpet kenkuana, naragsak dagiti agtalinaed iti daytoy. ¹⁹ Babaen iti kinasirib ket inaramid ni Yahweh ti daga, babaen iti kinalaingna ket inkabilna dagiti adda iti langit. ²⁰ Babaen iti pannakaammona ket naglukat dagiti yuyeng ken intinnag dagiti ulep ti linnaawda. ²¹ Anakko, salimetmetam ti nainbag a panangukom ken pannakaammo, ken saanmo nga isinsina ti panagkitam kadagitoy. ²² Agbalindanto a biag ti kararuam ken a kuwintas ti bendision nga isuotmo iti tengngedmo. ²³ Ket magnakanto iti

dalanmo a sitatalged ken saanto a maitibkol ti sakam; ²⁴ inton agiddaka, saankanto nga agbuteng; inton agiddaka, mayatto ti pannatur-ogmo. ²⁵ Saanka nga agbuteng iti inton adda kellaat a dumteng ti pagbutngan wenno panang-dadael dagiti nadadangkes, ²⁶ ta addanto ni Yahweh iti abaymo ket saluadannanto ta sakam manipud iti pannakapalab-ogna. ²⁷ Saanmo nga iyimot ti kinaimbag kadagiti maikari iti daytoy, no adda kabaalam a mangaramid iti daytoy. ²⁸ Saanmo a kunaen iti kaarrubam, “Agsub-likanto no bigat ket itedkonto kenka,” idinto nga addan kenka ti kuarta. ²⁹ Saanka nga agpanggep a mangdangran iti kaarrubam— ti agnanaed iti asidegmo ken agtaltalek kenka. ³⁰ Saanka a makirinikiar nga awan gaggapuna iti maysa a tao, idinto nga awan inaramidna kenka a dakes. ³¹ Saanka nga umapal iti naranggas a tao wenno mangpili iti aniaman kadagiti wagasna. ³² Ta ti ulbod a tao ket makarimon kenni Yahweh, ngem iyasidegna kenkuana dagiti nalinteg a tattao. ³³ Ti lunod ni Yahweh ket adda iti balay dagiti nadangkes a tattao, ngem benbendisionanna ti pagtaengan dagiti nalinteg a tattao. ³⁴ Lalaisenna dagiti mananglais, ngem kakaasianna dagiti napakumbaba a tattao. ³⁵ Tawiden dagiti nasirib a tattao ti pammadayaw, ngem maibabainto dagiti maag.

4

¹ Annakko, denggenyo ti annuroten ti maysa nga ama, ken ipangagyo tapno maammoanyo ti kayat a sawen ti pannakaawat. ² Ik-ikkankayo

iti nasasayaat a sursuro; saanyo a laksiden ti pannursurok. ³ Idi maysaak nga ubing ti amak, ti nalupoy ken kakaisuna nga anak ti inak, ⁴ sinurwannak ket kinunana kaniak, “Ipapusom koma dagiti sasaok: tungpalem dagiti bilinko ket agbiagka. ⁵ Gun-odem ti kinasirib ken pannakaawat; saanmo a lipaten ken saanmo a laksiden dagiti sasaok; ⁶ saanmo a panpanawan ti kinasirib ket bantayannakanto; ayatem isuna ket saluadannakanto. ⁷ Ti kinasirib ti kapapatgan a banag, isu a gun-odem ti kinasirib ket busbusem dagiti amin a kukuam tapno maalam ti pannakaawat. ⁸ Ipategmo ti kinasirib ket itagaynaka; padayawannaka inton arakupem isuna. ⁹ Mangikabil isuna iti balangat ti pammadayaw dita ulom; ikkannaka iti napintas a korona.” ¹⁰ Dumngegka anakko, ken ipangagmo dagiti sasaok, ket maaddaankanto iti adu a tawen iti panagbiagmo. ¹¹ Iturturongka iti dalan ti kinasirib; idaldalanka kadagiti nalinteg a pagnaan. ¹² Inton magnaka, awanto ti agserra iti dalanmo ket no agtarayka, saankanto a maitublak. ¹³ Petpetam ti disiplina, saanmo nga ib-ibbatan; bantayam, ta isu ti biagmo. ¹⁴ Saanmo a surotan ti wagas dagiti nadangkes ken saanmo nga ar-aramiden ti wagas dagiti agar-aramid iti dakes. ¹⁵ Liklikam daytoy, saanka a mapmapan iti daytoy; liklikam daytoy ket magnaka iti sabali a dalan. ¹⁶ Ta saanda a makaturog agingga a makaaramidda iti dakes ken saanda a makaturog agingga nga adda maipatublakda. ¹⁷ Ta kankanenda ti tinapay ti kinadangkes ken

in-inumenda ti arak ti kinaranggas. ¹⁸ Ngem ti dalan ti agar-aramid iti umno ket kas iti panagbannawag a lumawlawag; rumanraniag agingga nga umay ti naan-anay a kinaraniag ti aldaw. ¹⁹ Ti dalan dagiti nadangkkes ket kasla sipngget - saanda nga ammo no ania iti pakaitibtibkurlanda. ²⁰ Anakko, ipangagmo dagiti sasaok; denggem dagiti ibagbagak. ²¹ Saanmo nga ikikaten kadagitoy ti panagkitam; salimetmetam dagitoy dita pusom. ²² Ta dagiti sasaok ket biag kadagiti mangsapul kadagitoy ken salun-at iti entero a bagida. ²³ Pagtalinaedem a natalged ti pusom ken ikagumaam daytoy a bantayan, ta manipud iti daytoy ket agayus ti ubbog ti biag. ²⁴ Ikkatem ti panagul-ulbodmo ken ibellengmo dagiti dakes a panagsarsaritam. ²⁵ Arigna nga ikitam a deretso dagiti matam ken iti sangoanam laeng ti kitkitam. ²⁶ Agaramidka iti nasimpa a pagnaan dagiti sakam; ket natalgedto dagiti amin a dalanmo. ²⁷ Saanka a sumiasi a mapan iti kannawan wenno kannigid; iyadayom ti sakam iti dakes.

5

¹ Anakko, ipangagmo ti siribko, denggem a nasayaat no ania ti pannakaawatko, ² tapno masursurom ti maipanggep iti kinatimbang, ket masakniban dagiti bibigmo ti pannakaammo. ³ Ta agtedtedted ti diro manipud kadagiti bibig ti mannakikamalala, ken ti ngiwatna ket nalamlammuyot ngem iti lana, ⁴ ngem iti udina ket napait isuna a kas iti ajinco, a makasugat a kas iti natadem a kumpulan. ⁵ Dagiti sakana

ket mapmapan iti ipapatay; dagiti addangna ket agturong idia sheol. ⁶ Saanna a panpanunoten ti dalan ti biag. Agalla-alla isuna; saanna nga ammo no sadino ti pappapananna. ⁷ Ket ita annakko, dumngegkayo kaniak; kanayonyo a denggen dagiti ibagak. ⁸ Iyadayoyo kenkuana ti dalanyo, ken saankayo nga umas-asideg iti ruangan ti balayna. ⁹ Iti kasta a wagas, saanyonto nga ited ti dayawyo kadagiti dadduma wenno dagiti tawen ti biagyo iti naulpit a tao; ¹⁰ saanto nga agrambak dagiti ganggannaet kadagiti kin-abaknangyo; ti natrabahoanyo ket saanto a mapan kadagiti babbalay dagiti ganggannaet. ¹¹ Umasugkayonto inton kanibusananen ti biagyo, inton marunrunoten ti lasag ken bagiyo. ¹² Kunaenyonto, “Anian a pananggurak idi iti pannakadisiplina ken pananglalais ti pusok iti panangilinteg! ¹³ Saanko a pinagtulnogan dagiti manursurok wenno dinenggeg dagiti nangbil-bilin kaniak. ¹⁴ Dandaniakon nadadael iti kasta unay iti nagtetengnga ti taripnong, kadagiti panaguummong dagiti tattao.” ¹⁵ Uminomka iti danum manipud iti bukodmo a pagurnongan iti danum, ken uminomka iti agay-ayus a danum manipud iti bukodmo a bubon. ¹⁶ Rumbeng kadi a paglupiasem dagiti ubbogmo iti sadinoman, ken pagayusem dagiti waigmo kadagiti plasa? ¹⁷ Kukuam laeng koma dagitoy, ket saan a kadagiti ganggannaet a kaduam. ¹⁸ Mabendisionan koma ti burayokmo, ken agragsakka koma iti asawam iti kina-agtutubom. ¹⁹ Ta maiyarig isuna iti nakaay-ayat a kabaian nga ugsa ken iti makaay-ayo a kabaian nga ugsa. Punoennaka

koma ti barukongna iti ragsak iti amin a tiempo; a kankanayon a maguyguyugoy gapu iti ayatna. ²⁰ Ta apay koma nga agpatiliwka anakko, iti maysa a mannakikamkamalala; apay koma nga arakupem ti barukong ti babai a saanmo met nga am-ammo? ²¹ Makitkita ni Yahweh ti amin nga ar-aramiden ti maysa a tao ken buybuyaenna ti amin a dalan a pagpagnaanna. ²² Matiliwto ti maysa a nadangkes a tao babaen kadagiti bukodna a basol; tenglento isuna iti nairut dagiti tali ti basolna. ²³ Matayto isuna gapu ta kurang isuna iti disiplina; maiyaw-awan isuna gapu iti nakaro a kinamaagna.

6

¹ Anakko, no nangilasinka iti kuartam kas pammatalged iti utang ti kaarrubam, no nagkarika para iti utang ti maysa a tao a saanmo nga am-ammo, ² nangipakatka ngarud iti palabog ti bagim babaen iti karim, ket natiliwka babaen kadagiti sasaom. ³ Iti kasta ngarud, anakko, aramidem daytoy ket isalakanmo ti bagim, ta addaka iti babaen ti asi ti kaarrubam. Mapanmo ipakumbaba ti bagim ket ipakaasim iti kaarrubam a wayawayaannaka. ⁴ Saanmo nga iridridep dagiti matam ken saanmo pagkidemen dagiti kalub ti matam. ⁵ Isalakanmo ti bagim a kas iti ugsa manipud iti ima ti mangnganup, kas iti billit manipud iti ima ti sumisilo. ⁶ Kitaem ti kuton, sika a sadut a tao, utobem dagiti wagsa ket agmasiribka. ⁷ Awan ti mangidadaulo iti daytoy, opisial wenno turay, ⁸ ngem mangisagsagana daytoy iti taraon

iti kalgaw, ken kabayatan ti panagapit ket mangiduldulin daytoy iti kanennanto. ⁹ Kasano pay aya a kabayag ti pannaturogmo, sika sadut a tao? Kaanokanto pay a mariing manipud iti pannaturogmo? ¹⁰ “Iturogko pay bassit, iridepko laeng iti mabiit, idalikepkepko pay biit”- ¹¹ ket umayto ti kinakurapaymo a kas iti agtatakaw ket dagiti kasapulam a kasla nakaarmas a suldado. ¹² Ti awan pategna a tao - ti nadangkes a tao - ket agbibiyag babaen iti kinaulbodna, ¹³ a kumanidday, sumanenyas babaen kadagiti sakana, ken agitudo-tudo babaen kadagiti ramayna. ¹⁴ Iti pusona ket agpangpanggep isuna iti dakes babaen iti panangallilaw; kanayon isuna a mangparnuay iti riri. ¹⁵ Ngarud, apagdarikmatto a kamaten isuna ti pannakadidigrana; apagkanitonto a madadael isuna ket saanen nga umimbag. ¹⁶ Adda innem a banag a kagurgura ni Yahweh, adda pito a makarimon kenkuana: ¹⁷ Dagiti mata ti napalangguad a tao, dila nga agul-ulbod, im-ima a mangpaspasayasay iti dara dagiti inosente a tattao, ¹⁸ puso a mangparpartuat kadagiti dakes a panggep, saksaka a napartak a tumaray a mapan agaramid iti dakes, ¹⁹ saksi a mangibagbaga kadagiti inuulbod, ken ti agparparnuay iti riri kadagiti agkakabsat. ²⁰ Anakko, tungpalem ti bilin ti amam, ken saanmo a baybay-an ti sursuro ti inam. ²¹ Arigna nga igaluttmo a kanayon dagitoy iti pusom; arigna nga igalutmo dagitoy iti tenggedmo. ²² Tunggal magnaka, idalandaka; tunggal maturogka, bantayandaka;

ken tunggal agriingka, isurodaka. ²³ Ta dagiti bilbilin ket arigna ti maysa a pagsilawan, ken ti panangisuro ket arigna ti maysa a silaw; dagiti panangilinteg ti pannakadisiplina ket isu ti dalan ti panagbiag. ²⁴ Iyadayonaka daytoy manipud iti narugit a babai, manipud iti nalamuyot a sasao ti mannakimalala. ²⁵ Saanmo a paggarteman iti pusom ti pintasna, ken saanmo nga itulok a tenggelennaka babaen kadagiti kurimatmatna. ²⁶ Mabalina nga aggatad iti maysa a tinapay ti bayad ti pannakikaidda iti maysa a balangkantis, ngem ti asawa ti dadduma ket mabalina a ti kakaisuna a biagmo ti gatadna. ²⁷ Mabalina aya met a sakruyen ti maysa a tao ti apuy a saan a mapuoran dagiti pagan-anayna? ²⁸ Mabalina aya met a magna ti maysa a tao iti rabaw dagiti beggang a saan a masinit dagiti sakana? ²⁹ Kasta ngarud ti lalaki a makikakaidda iti asawa ti kaarrubana; sigurado a madusa ti makikakaidda kenkuana. ³⁰ Saan nga umsien dagiti tattao ti agtatakaw no nagtakaw isuna tapno mapnek ti pagkasapulanna gapu iti bisinna. ³¹ Ngem no matiliw isuna, bayadannanto iti maminpito ti tinakawna; masapul nga itedna amin nga adda gatadna a banag iti uneg ti balayna. ³² Awan pannakaawat ti tao a makikamkamalala; ti tao a mangar-aramid iti daytoy ket daddadaelenna ti bagina. ³³ Sugsugat ken pannakaibabain ti maikari kenkuana, ken saanto a mapunas ti pannakaibabainna. ³⁴ Ta ti imon ket pagbalinenna a nauyong ti maysa a lalaki; saan isuna a mangipakita iti asi inton agibales

isuna. ³⁵ Saanto isuna nga umawat iti bayad, ken saan isuna a mapasuksukan, uray no ikkam isuna iti adu a sagut.

7

¹ Anakko, salimetmetam dagiti sasaok ken idulinmo dagiti bilbilinko iti kaunggam. ² Salimetmetam dagiti bilbilinko ket agbiagka ken salimetmetam ti pagannurotak a kas iti panagaywanmo iti bukelbukel dagiti matam. ³ Igalutmo dagitoy kadagiti ramaymo; isuratmo dagitoy dita pusom. ⁴ Kunaem iti kinasirib, “Sika ti kabsatko a babai,” ken awagam a kabagiam ti pannakaawat, ⁵ tapno maiyadayodaka iti manggargari a babai, manipud iti babai a makikamkamalala babaen iti nalamuyot a sasaona. ⁶ Timman-awak manipud iti tawa ti balayko, ⁷ ket nakitak ti adu nga agtutubo a lallaki a saan pay a nasuroan. Nakitak manipud kadagiti agtutubo ti maysa nga agtutubo a lalaki nga awan ammona. ⁸ Magmagna dayta nga agtutubo iti kalsada nga asideg iti balay ti babai nga adda iti nagsabatan ti kalsada, ket nagturong isuna iti balay ti babai- ⁹ sumipnget idi, sardam, iti karabianna ken nasipnget. ¹⁰ Ket adda babai a nangsabat kenkuana sadiay, nakakawes a kas iti maysa a balangkantis, ken ammo ti babai no apay nga adda isuna sadiay. ¹¹ Naariwawa ken nasukir isuna, saan nga agtaltalinaed dagiti sakana iti pagtaengan- ¹² ita ket adda kadagiti kalsada, damdama ket adda iti pagtagilakuan, agpadpadaan isuna iti amin a suli. ¹³ Ginammatanna ngarud ti agtutubo

sana inungngoan, ket napuskol ti rupana a kinunana kenkuana, ¹⁴ “Nangidatagak iti daton a pakikappia ita nga aldaw, binayadakon dagiti karik, ¹⁵ isu a rimmuarak a makisinnarak kenka, a sigagagar a mangsapul kenka, ket nasarakankan. ¹⁶ Inap-apak ti pagiddaak, kadagiti de kolor a lino manipud Egipto. ¹⁷ Binangbangloak ti pagiddaak iti mirra, aloe ken kanela. ¹⁸ Umayka, agpennekta iti ragsak inggana no bigat; agragsakta iti kasta unay iti nadumaduma a kita ti panagkaidda. ¹⁹ Awan ti asawak idiay balay; nagdaliasat isuna iti adayo. ²⁰ Nangitugot isuna iti sangasupot a kuarta; agsublinto isuna iti aldaw ti kabus.” ²¹ Inallukoyna ti agtutubo gapu iti makagargari a panagsasaona, ken naallukoyna isuna babaen iti nalamuyot a panagsasaona. ²² Simmurot ti lalaki iti babai a kas iti maysa a kalakian a baka a maipan iti pagpartian, wenna kas iti maysa nga ugsa a napalab-ogan, ²³ agingga nga adda pana a simmalput iti dalemna- wenna kas iti billit nga agdardaras nga agturong iti silo, saanna nga ammo a kasukat daytoy ti biagna. ²⁴ Ket ita, annakko, denggendak; ipangagyo ti ibagbagak. ²⁵ Saan koma a maibaw-ing ti pusoyo kadagiti aramidna; saankayo a paiyaw-awan kadagiti dalanna. ²⁶ Adun ti dinadaelna a biktima; saandan a mabilang. ²⁷ Ti balayna ket adda iti dalan nga agturong iti sheel; agpababa daytoy kadagiti siled ti patay.

8

¹ Saan aya met nga umaw-awag ti Kinasirib?

Saan kadi nga ipigpigma ti Pannakaawat ti timekna? ² Kadagiti tapaw dagiti turod iti igid ti kalsada, iti nagsasabatan dagiti kalsada, agtaktakder ti Kinasirib. ³ Iti abay ti pagserkan ti siudad, iti asideg dagiti ruangan ti siudad, umaw-awag isuna. ⁴ “Tattao, umaw-awagak kadakayo ken pukpukkawak dagiti anak dagiti tattao. ⁵ Dakayo a saan pay a nasuroan, masapul a maawatanyo ti kinasirib ken dakayo a manggurgura iti pannakaammo, masapul a maaddaankayo iti mannakaawat a puso. ⁶ Dumngegkayo ket mangisaoak kadagiti nasasayaat a banbanag ken inton aglukat ti bibigko, ibagak ti umno- ⁷ ta mapagtalkan ti ibagbaga ti ngiwatko, ken kagura dagiti bibigko ti kinadanges. ⁸ Nalinteg dagiti amin a sasao ti ngiwatko; awan kadagitoy ti makapaallilaw wenno makaiyaw-awan. ⁹ Dagiti amin a sasaok ket nalawag para iti makaawat; ti sasaok ket umno para kadagiti mangsapsapul iti pannakaammo. ¹⁰ Piliem ti sursurok saan ket a ti pirak. Piliem ti pannakaammo saan ket a ti puro a balitok. ¹¹ Ta siak a Kinasirib, ket nasaysayaat ngem kadagiti alahas; awan kadagiti trarigagaymo ti mabalin a maiyasping kaniak. ¹² Siak a Kinasirib, ket kaduak nga agbibig ti Kinamanakem, ken addaanak iti pannakaammo ken kinatimbeng. ¹³ Ti panagbuteng kenni Yahweh ket pananggura iti dakes- kagurgurak ti napannakkel ken natangsit, ti dakes a wagas, ken makaallilaw a panagsasao- kagurgurak dagitoy. ¹⁴ Adda nasayaat a balakadko ken nasayaat a kinasirib;

adda pannakaawatko, ken kukuak ti kinapigsa. ¹⁵ Babaen kaniak nga agturay dagiti ari - kasta met dagiti natakneng a tattao, ken amin nga agturturay a nalinteg. ¹⁶ Babaen kaniak nga agturay a nalinteg dagiti prinsipeng ken natatak-neng ken dagiti amin a turay. ¹⁷ Ay-ayatek dagiti mangay-ayat kaniak, ken masarakandak dagiti nagaed a mangsapul kaniak. ¹⁸ Adda kaniak ti kinabaknang ken dayaw, awan patinggana a kinabaknang ken kinalinteg. ¹⁹ Nasaysayaat ti bungak ngem iti balitok, nasaysayaat uray pay ngem iti napino a balitok; nasaysayaat ti maipaayko ngem iti puro a pirak. ²⁰ Magmagnaak iti nalinteg a dalan, kadagiti dalan nga agturong iti umno, ²¹ tapno makaitedak iti tawid kadagiti mangay-ayat kaniak ken tapno punoek dagiti pagiduldulinanda iti gameng. ²² Pinarsuanak ni Yahweh manipud idi punganay - ti immuna kadagiti inaramidna idi un-unana a panawen. ²³ Manipud idi nabayagen a panawen ket ad-daakon - manipud iti immuna, manipud iti panangrugi ti daga. ²⁴ Sakbay pay a naadda dagiti taaw, naipasngayakon- sakbay pay a naadda dagiti ubbog nga aglaplapusanan iti danum, ²⁵ sakbay pay a naisaad dagiti bantay, ken sakbay pay a naadda dagiti turod, naiyanakakon. ²⁶ Naiyanakakon sakbay pay nga inaramid ni Yahweh ti daga wenno dagiti tay-ak, wenno uray ti immuna a tapok ti lubong. ²⁷ Addaakon idi inaramidna dagiti langit, idi inugedanna ti bed-deng iti rabaw ti taaw. ²⁸ Addaakon idi inaramid ni Yahweh dagiti tangatang ken idi inaramidna

dagiti burayok ti taaw. ²⁹ Addaak idi inaramidna dagiti pagpatinggaan ti baybay, tapno saan nga agwaras dagiti danum iti labes ti imbilinna a pagtalinaedan dagitoy, ken idi imbilinna ti rumbeng a pakaikabilan dagiti pundasion ti daga. ³⁰ Addaak idi iti abayna, a kasla maysa a mangidaulo iti trabaho, ket siak idi ti ragsakna iti inaldaw, a kanayon a naragsak iti sangoananna. ³¹ Nakaragragsakak iti entero a lubongna, ken nakaragragsakak kadagiti tattao. ³² Ket ita, anakko, denggendak, agragsakto dagiti mangaramid kadagiti wagasko. ³³ Denggenyo ti sururok ken agmasiribkayo; saanyo a iyalengaleng daytoy. ³⁴ Agragsakto ti dumdumngeg kaniak - nga agbanbantay nga inaldaw kadagiti ruanganko, a mangur-uray kaniak iti abay dagiti ridaw ti pagtaengak. ³⁵ Ta ti siasinoman a mangbirok kaniak, masarakanna ti biag, ken masarakanna ti pabor ni Yahweh. ³⁶ Ngem ti saan a mangbirok kaniak, dangdangranna ti bagina; dagiti amin a manggurgura kaniak ket ay-ayatenda ti patay.”

9

¹ Impatakder ti Kinasirib ti bukodna a balay; nangaramid isuna iti pito nga adigi manipud kadagiti batbato. ² Nangisagana isuna kadagiti ayup a kukuana a maidasar a pangrabii; tinimplana ti arakna; ken insaganana ti lamisaanna. ³ Nangibaon isuna kadagiti babaonenna a mapan mangawis ket umaw-awag isuna manipud iti kangangatoan a disso iti siudad: ⁴ “Paumayenyo koma ditoy dagiti saan a nasursuroan!” kunana

kadagiti awan ammona. ⁵ “Umaykayo, kanenyo ti taraonko, ken inumenyo ti tinemplak nga arak. ⁶ Ibatayo ti kinaignoranteyo, ket agbi-agkayo; magnakayo iti dalan ti pannakaawat. ⁷ Siasinoman a mangbabalaw iti mananglais ket mangaw-awis iti mismo a pannakairurumenna, ken siasinoman a mangtubngar iti nadangkes a tao ket madangran. ⁸ Saanmo a tubtubngaren ti mananglais, di la ket ta guraennaka; tubngarem ti nasirib a tao, ket ayatennaka. ⁹ Isuroam ti nasirib a tao, ket ad-adda a sumirsirib pay isuna; isuroam ti nalinteg a tao, ket manayunanto pay ti ammona. ¹⁰ Ti panagbuteng kenni Yahweh ket isu ti pangrugian ti kinasirib, ken ti pannakaammo iti maipapan iti Nasantoan ket pannakaawat. ¹¹ Ta babaen kaniak ket mapaadunto dagiti al-aldawmo, ken manayunan ti tawtawen ti panagbiagmo. ¹² No nasiribka, nasiribka a maipaay met laeng kenka, ngem no manglaiska, baklayemto nga agmaymaysa.” ¹³ Naariwawa ti maag a babai-awan sursurona ken awan ammona. ¹⁴ Agtugtugaw isuna iti ruangan ti balayna, iti tugaw nga adda iti kangangatoan a disso iti ili. ¹⁵ Aw-awaganna dagiti lumablabas, dagiti tattao nga agbibig a sililinteg. ¹⁶ “Paumayenyo koma ditoy dagiti saan a nasursuroan!” kinunana kadagiti awan ammona. ¹⁷ “Nasam-it dagiti tinakaw a danum, ken naimas ti tinakaw a tinapay.” ¹⁸ Ngem saanna nga ammo nga adda sadiay dagiti natay, a dagiti sangaili ti babai ket adda kadagiti yuyeng ti sheol.”

10

¹ Dagiti proverbio ni Solomon. Paragsaken ti maysa a nasirib nga anak ti amana ngem ti maag nga anak ket mangted iti ladingit iti inana. ² Awan pateg dagiti gameng a naurnong babaen iti kinadangkes, ngem ti panagaramid iti nalinteg ket iyadayonaka iti patay. ³ Saan nga ipalubos ni Yahweh a mabisinan dagiti agar-aramid iti nalinteg, ngem paayenna dagiti kalikagum dagiti nadangkes. ⁴ Ti nasadut nga ima ti mangpapanglaw iti maysa a tao, ngem ti ima ti nagaget a tao ket makagun-od kadagiti kinabaknang. ⁵ Ti nasirib nga anak ket agur-urnong iti apit iti kalgaw, ngem nakababain para kenkuana ti maturog kabayatan ti panagapit. ⁶ Dagiti sagut manipud iti Dios ket maited kadagiti agar-aramid iti nalinteg, ngem ti ngiwat ti nadangkes ket kalkalubanna ti kinaranggas. ⁷ Parparagsakennatayo ti tao nga agar-aramid iti nalinteg tunggal malagiptayo isuna, ngem madadael ti nagan ti nadangkes. ⁸ Awaten dagiti nanakem dagiti bilbilin, ngem madadael ti naariwawa a maag. ⁹ Ti agbibig iti kinapudno ket agbibig iti kinatalged, ngem ti tao a pagbalalinenna a killo dagiti wagasna ket masukalanto. ¹⁰ Mangpataud iti ladingit ti tao nga kumanidday, ngem madadael ti naariwawa a maag. ¹¹ Ti ngiwat ti agar-aramid iti nalinteg ket burayok ti biag, ngem ti ngiwat ti nadangkes ket ilemlemmengna ti kinaranggas. ¹² Ti gura ket mangpataud kadagiti riri, ngem abbongan ti ayat ti amin a nagkurangan ti

dadduma. ¹³ Ti kinasirib ket masarakan kadagiti bibig ti mannakaawat a tao, ngem ti pagbaut ket para iti tao nga awanan pannakaawat. ¹⁴ Dagiti nasirib a tattao ket agiduldulin iti pannakaammo, ngem ti ngiwat ti maag ket mangiyas-asideg iti pannakadadael. ¹⁵ Ti kinabaknang ti nabaknang a tao ket isu ti maiyarig a siudadna a nasarikedkedan; ti kinapanglaw dagiti nakurapay ti mismo a pakadadaelanda. ¹⁶ Ti tangdan dagiti agar-aramid iti nalinteg ket agturong iti biag; ti magun-od dagiti nadangkes ti mangiturong kadakuada iti pagbasolan. ¹⁷ Adda dalan nga agturong iti biag para iti mangsur-surot iti panangdisiplina, ngem maiyaw-awan ti manglaksid iti panangtubngar. ¹⁸ Ti siasinoman a mangilimed iti gurana ket addaan iti ulbod a bibig, ken ti siasinoman a mangiwarwaras iti pammadakes ket maag. ¹⁹ No adda adu a sasao, saan a maawan ti panagsalungasing, ngem masirib ti siasinoman a naannad kadagiti ibagbagana. ²⁰ Ti agar-aramid iti nalinteg ket maiyarig iti puro a pirak ti dilana; bassit laeng ti pategna iti puso ti nadangkes. ²¹ Dagiti bibig ti agar-aramid iti nalinteg ket adu ti mataraonanna, ngem dagiti maag ket matay gapu iti kinakurang ti ammoda. ²² Dagiti nasayaat a sagut ni Yahweh ket mangmangted iti kinabaknang ken saanna dagitoy a nayunan iti rigat. ²³ Ti kinadangkes ket ay-ayam nga ay-ayamen dagiti maag, ngem ti kinasirib ket pakaragsakan ti tao a mannakaawat. ²⁴ Ti pagbutbutngan ti nadangkes ket dumtengto kenkuana, ngem

ti tarigagay ti nalinteg ket maitedto kenkuana. ²⁵ Dagiti nadangkes ket maiyarig iti lumablabas a bagio, ket agpukawen, ngem dagiti agar-aramid iti nalinteg ket pundasion nga agpaut iti agnanayon. ²⁶ Kas iti suka kadagiti ngipen ken asuk kadagiti mata, kasta ti sadut kadagiti mangibabaon kenkuana. ²⁷ Ti panagbuteng kenni Yahweh ket mangpaatiddog iti biag, ngem umababa dagiti tawtawen dagiti nadangkes. ²⁸ Ti namnama dagiti agar-aramid iti nalinteg ket isu ti rag-oda, ngem umababa dagiti tawtawen dagiti nadangkes. ²⁹ Salsalakniban ti wagas ni Yahweh dagiti napudno, ngem pakadadaelan daytoy para kadagiti nadangkes. ³⁰ Saan a pulos a mapukaw dagiti agar-aramid iti nalinteg, ngem dagiti nadangkes ket saan nga agtalinaed iti daga. ³¹ Ti bunga ti kinasirib ket agtaud iti ngiwat dagiti agar-aramid iti nalinteg, ngem maputedto ti ballikog a dila. ³² Ammo dagiti bibig dagiti agar-aramid iti nalinteg no ania ti makaay-ayo, ngem ti ngiwat dagiti nadangkes, ammoda no ania ti ballikog.

11

¹ Kagurgura ni Yahweh ti nakaur a timbangan, ngem pakaragsakanna ti apag-isu a dagsen. ² No rumsua ti panagpannakkal, umay met ti pannakaibabain, ngem iti kinapakumbaba umay ti kinasirib. ³ Ti kinamatalek dagiti nalinteg ti mangidalan kadakuada, ngem dagiti nakillo a wagwagas dagiti mangliliput ti mangdadael mismo kadakuada. ⁴ Awan serserbina ti kinabaknang iti aldaw ti pungtot, ngem ti pana-

garamid iti nalinteg iyadayonaka iti patay. ⁵ Ti nalinteg nga aramid ti tao nga awan pakapilawanna ti mangpalinteg iti dalanna, ngem madadaelto dagiti nadangkes gapu iti bukodda a kinadangkes. ⁶ Ti umno nga ugali dagiti manggay-ayo iti Dios ti mangpatalinaed kadakuada a natalged, ngem mapalab-ogan dagiti mangliliput babaen kadagiti kalikagumda. ⁷ No adda matay a tao a nadangkes, agpukaw ti namnamana, ket awanto ti pagturongan ti namnama nga adda iti bileгна. ⁸ Ti agar-aramid iti nalinteg ket maiyadayo iti riribuk, ketdi, dumteng daytoy kadagiti nadangkes. ⁹ Babaen iti ngiwatna, dadaelen ti tao nga awanan iti dios ti kaarrubana, ngem babaen iti pannakaammo ket agtalinaed a natalged dagiti agar-aramid iti nalinteg. ¹⁰ No rumang-ay dagiti agar-aramid iti nalinteg, agrag-o ti siudad; no mapukaw dagiti nadangkes, adda panagdirdir-i. ¹¹ Babaen kadagiti nasasayaat a sagut dagiti manggay-ayo iti Dios, maidayaw ti siudad; gapu iti ngiwat dagiti nadangkes, marba ti siudad. ¹² Awan ammo ti tao a manglais iti gayyemna, ngem naulimek ti tao nga addaan pannakaawat. ¹³ Ti siasinoman a mapmapan mangperperdi ket agipalpalgak kadagiti palimed, ngem ti napudno a tao ket saluadanna ti palimed. ¹⁴ No awan ti nasirib a panangidalan, madadael ti nasion, ngem umay ti panagballigi babaen iti panangiyuman kadagiti adu a mammagbaga. ¹⁵ Siasinoman a mangpatalged iti utang ti ganggannaet ket sigurado nga agsagabanto, ngem natalged ti tao a kagur-

gurana ti agkari babaen iti kasta. ¹⁶ Ti naparabur a babai, magun-odna ti pammadayaw, ngem dagiti naulpit a tattao, petpetpetanda ti kinabaknang. ¹⁷ Ti naasi a tao gunggunaanna ti bagina, ngem ti naulpit a tao saksaktanna ti bagina. ¹⁸ Agulbod ti nadangkes a tao tapno magun-odna ti gunggunana, ngem ti tao nga agmula iti umno ket apitenna ti supapak ti kinapudno. ¹⁹ Ti napudno a tao nga agar-aramid iti umno ket agbiag, ngem ti tao a mangkamkamat iti kinadakes ket matay. ²⁰ Kagurgura ni Yahweh dagiti dakes ti pusoda, ngem pakaragsakanna dagiti tattao nga awan pakababalawan dagiti wagwagasda. ²¹ Sigurado daytoy—madusanto dagiti nadangkes a tattao, ngem natalgedto dagiti kaputotan dagiti agar-aramid iti umno. ²² Kasla aritus a balitok iti subsob ti baboy ti napintas a babai nga awanan pannakaawat. ²³ Dagiti tarigagay dagiti agaramid iti umno ket agbanag a nasayaat, ngem pungtot laeng ti manamnama dagiti nadangkes a tattao. ²⁴ Adda maysa a tao a managmula iti bukel— ad-addunto pay ti maapitna; adda met sabali saan a managmula, pumanglaw isuna. ²⁵ Ti naparabur a tao ket rumang-ay, ken ti tao a mananged iti danum iti sabali ket maaddanto iti danum a para iti bagina. ²⁶ Ilunodto dagiti tattao ti tao nga agkedked nga aglako iti bukel, ngem mabalangatan iti nasasayaat a sagsagut ti ulo ti tao nga agilaklako iti daytoy. ²⁷ Ti tao a napasnek nga agbiruk iti kinaimbag ket makasarak pay iti parabur, ngem ti tao a mangsapsapul iti dakes ket masaraknanto ti dakes. ²⁸ Madadael dagiti agtalek kadagiti kinabaknangda, ngem kas

iti bulong ket lumangto dagiti agar-aramid iti umno. ²⁹ Ti tao a mangmangyeg iti riribuk iti balayna ket agtawiddanto iti angin, ken ti maag ket agbalinto nga adipen ti tao a nasirib. ³⁰ Dagiti agar-aramid iti umno ket kaslanto iti kayo ti biag, ngem ti kinaranggas ket ik-ikkatenna ti biag. ³¹ No dagiti agar-aramid iti umno ket awawatenda ti maiparbeng kadakuada, kasta met ngarud ti nadangkes ken ti managbasol!

12

¹ Ti siasinoman a mangay-ayat iti panangdisiplina ket ay-ayatenna met ti pannakaammo, ngem ti tao a kagurgurana ti pannakatubngar ket nengneng. ² Pabpaboran ni Yahweh ti tao a naimbag, ngem dusdusaenna ti tao nga agpangpanggep iti dakes. ³ Saan a mapati-bker ti maysa a tao babaen iti kinadangkes, ngem dagiti agar-aramid iti umno ket saan a maparut. ⁴ Ti asawa a babai a naimbag ket maiyarig a balangat ti asawana, ngem ti babai a mangipapaay iti pakaibabainan ket kasla sakit a mangrunot kadagiti tultulangna. ⁵ Dagiti panggep dagiti agar-aramid iti umno ket nalinteg, ngem ti pammagbaga dagiti nadangkes ket makaallilaw. ⁶ Ti sasao dagiti nadangkes a tattao ket maiyarig iti maysa a panangsaneb a mangur-uray iti gundaway a pumatay, ngem ti sasao dagiti nalinteg ket pagtalinaedenna ida a natalged. ⁷ Dagiti nadangkes a tattao ket naparmeken ket awandan, ngem ti balay dagiti agar-aramid iti umno ket nakatakder latta. ⁸ Maidaydayaw ti maysa a tao babaen iti kaadu ti

kinasirib nga adda kenkuana, ngem mauy-uyaw ti tao a ballikug ti pilpilienna. ⁹ Nasaysayaat ti maaddaan iti saan unay a napateg a saad — ti laeng panagbalin nga adipen—ngem iti agpalastogka maipapan iti kinapategmo ngem awan met taraonmo. ¹⁰ Ti tao nga agar-aramid iti umno ket kailalaanna ti kasapulan ti ayupna, ngem uray pay ti asi ti nadangkes ket agbalin a nadawel. ¹¹ Ti tao a mangtrabtrabaho iti dagana ket maaddaan iti nawadwad a taraon, ngem ti mangkamkamat iti awan serserbina a panggep ket awan nakemna. ¹² Tartarigagayan dagiti nadangkes a tattao ti tinakaw dagiti dakes a tattao manipud kadagiti sabali, ngem ti bunga dagiti agar-aramid iti umno ket aggapu met laeng kadagiti bagbagida. ¹³ Ti dakes a tao ket napalab-ogan babaen iti nadangkes a panagsasaona, ngem dagiti agar-aramid iti umno ket makalisida iti riribuk. ¹⁴ Mapunno iti nasasayaat a banbanag ti maysa a tao manipud iti bunga dagiti sasaona, a kas iti panangungona kenkuana dagiti ar-aramiden dagiti imana. ¹⁵ Ti wagas ti maag nalinteg kadagiti bukodna a mata, ngem ti masirib a tao dumdumnggeg iti pammagbaga. ¹⁶ Maminpinsan nga ipakpakita ti maag ti ungetna, ngem nasirib ti di mangikankano iti panangpabainda kenkuana. ¹⁷ Ti agsasao iti kinapudno ibagbagana ti umno, ngem ti palso a saksi agibagbaga iti inuulbod. ¹⁸ Dagiti sasao ti darasudos nga agsasao ket kasla pannakaiduyok ti kampilan, ngem ti dila ti masirib mangipapaay iti pannakapaimbag. ¹⁹ Dagiti napudno a bibig

ket agpaut iti agnanayon, ngem ti agul-ulbod a dila ket apagdarikmat laeng. ²⁰ Adda panangallilaw kadagiti puso dagiti agpangpanggep nga agaramid iti dakes, ngem dumteng ti rago kadagiti mangibalbalakd iti talna. ²¹ Awan sakit a dumteng kadagiti agar-aramid iti umno, ngem napnoan iti rigat dagiti nadangkes a tattao. ²² Kagurgura ni Yahweh dagiti ulbod a bibig, ngem pakaragsakanna dagiti agbiag a sipupudno. ²³ Ilemlemeng ti manakem a tao ti kinalaingna, ngem agpukpukkaw iti minamaag ti puso dagiti maag. ²⁴ Agturay dagiti nagaget a tattao, ngem mapilitan nga agrabaho dagiti nasadut a tattao. ²⁵ Ti panagdandanag ti puso ti maysa a tao ti mangpababa kenkuana, ngem ti nasayaat a sao ti mangparparagsak kenkuana. ²⁶ Ti tao a mangar-aramid iti umno ket maysa a tarabay iti gayyemna, ngem ti wagas dagiti nadangkes iti mangiyaw-awan kadakuada. ²⁷ Saan a maituntuno dagiti nasadut a tattao dagiti naanupanda, ngem makagun-odto iti napapateg a kinabaknang ti nagaget a tao. ²⁸ Makasarak iti biag dagiti magna iti umno a dalan, ken awan ti ipapatay iti pagnaanna.

13

¹ Denggen ti masirib nga anak ti panangisuro ti amana, ngem ti mananglalais saanto a dumngeg iti panangtubngar. ² Ragragsaken ti maysa a tao dagiti naimbag a banbanag manipud iti bunga ti ngiwatna, ngem ti paggugusto ti mangliliput ket kinaranggas. ³ Ti mangsalsalud iti ngiwatna salsalaknibanna ti biagna, ngem ti sumanao

daddadaelenna ti bagina. ⁴ Awan kadagiti tarigagay dagiti nasadut a tattao ti magun-dda, ngem magun-odto amin dagiti nagaget a tattao dagiti tarigagayda. ⁵ Ti agar-aramid iti umno ket kagurgurana ti kinaulbod, ngem pagbalinen ti nadangkes a tao ti bagina a makarimon, ken ar-aramidenna ti nakababain. ⁶ Salsalagniban ti kinalinteg dagiti saan a biddut ti wagasda, ngem iyadayo ti kinadangkes dagiti agbasbasol. ⁷ Adda maysa a tao a mangpabpabaknang iti bagina ngem awanan met a pulos, ken adda ti maysa a tao a mangmangted kadagiti amin a kukuana, ngem, pudpudno a baknang isuna. ⁸ Mabalina a subboten ti nabaknang a tao ti biagna babaen kadagiti sanikuana, ngem saanto a pulos a makaawat ti napanglaw a tao iti kasta a kita ti pangta. ⁹ Agragrag-o ti silaw ti agar-aramid iti umno, ngem maiddep ti pagsilawan ti nadangkes. ¹⁰ Ti kinatangsit ket mangparnuay laeng iti riri, ngem adda kinasirib kadagiti dum-dumngeg iti naimbag a pammagbaga. ¹¹ Maibus ti kinabaknang no kasta unay ti kinaparammag, ngem ti agur-urnong iti kuarta babaen iti panagtrabaho ti imana mapaaduna ti kuartana. ¹² No naitantan ti namnama, burakenna ti puso, ngem ti kalikagum a natungpal ket maiyarig a kayo ti biag. ¹³ Ti tao a mangum-umsi iti sursuro ket sagra-pennanto met laeng daytoy, ngem magunggonanto ti tao a mangraem iti bilin. ¹⁴ Ti sursuro ti masirib a tao ket maiyarig a burayok ti biag, iyadayunaka manipud kadagiti silo ni patay. ¹⁵ Makagun-od iti pabor ti nasayaat a pannakaawat, ngem awan pating-

gana ti dalan ti mangliliput. ¹⁶ Mangngeddeng dagiti manakem a tattao segun iti pannakaammoda, ngem ibutbutaktak ti maag ti kina-maagna. ¹⁷ Matnag iti riribuk ti mensa-hera a nadangkes, ngem mangiyeg iti kapia ti mensa-hera a napudno. ¹⁸ Pumanglaw ken maibabainto ti saan a mangikankano iti panang-disiplina, ngem maidaydayawto ti makasursuro manipud iti pannakailintegna. ¹⁹ Ti natungpal a kalikagum ket nasam-it iti paggugusto, ngem kagurgura dagiti maag a tallikudan ti kinadakes. ²⁰ Makipagbiagka kadagiti masirib a tattao ket agbalinka a masirib, ngem dagiti kakaddua dagiti maag ket agsagaba iti kinaranggas. ²¹ Kamkamaten ti didigra dagiti managbasol, ngem magunggonaan iti nasayaat dagiti mangar-aramid iti umno. ²² Ti nasayaat a tao mangibati iti tawiden dagiti appokona, ngem ti kinabaknang ti managbasol ket maidulin para kadagiti agar-aramid iti umno. ²³ Ti saan a naarado a taltalon a kukua ti napanglaw ket mabalin a mangpaadda iti adu a taraon, ngem pukawen daytoy ti kinakillo. ²⁴ Ti tao a saan a mangdisdisiplina iti anakna, kagurgurana ti anakna, ngem ti tao a mangay-ayat iti anakna ket disdisiplinaenna daytoy. ²⁵ Ti tao nga agar-aramid iti umno ket mangan agingga a mapenek, ngem ti tiyan ti nadangkes ket kanayon a mabisin.

14

¹ Ti masirib a babai ur-urnosenna ti balayna, ngem ti maag a babai ket daddadaelenna daytoy

babaen kadagiti mismo wagasna. ² Ti agbibiang a nalinteg ket addaan iti panagbuteng kenni Yahweh, ngem ti saan a napudno iti wagasna ket um-umsienna ni Yahweh. ³ Manipud iti ngiwat ti maag tumaud ti kinatangsitna, ngem dagiti bibig dagiti masirib ti mangsalaknib kadakuada. ⁴ No awan ti baka, nadalus ti kulloong, ngem mabalin a maadda ti nawadwad nga apit babaen iti pigsa ti baka. ⁵ Ti napudno a saksi saan nga agul-ulbod, ngem ti palso a saksi agisawsawng iti inuulbod. ⁶ Ti tao a mangipagpagarup a nalalaing isuna ngem iti dadduma ket kasla mangbirbiruk iti kinasirib ket awan mabirukanna, ngem nalaka nga umay ti pannakaammo iti tao a masirib. ⁷ Adaywam ti maag a tao, ta awan ti maadarmo kenkuana. ⁸ Ti kinasirib ti nanakem a tao ket ti panangawatna iti bukodna a biag, ngem ti kinamaag dagiti maag ket panangallilaw. ⁹ Manglalais dagiti maag no maidaton ti daton a para iti basol, ngem pagbibingayan dagiti nalinteg ti pabor. ¹⁰ Ammo ti puso ti bukodna a kinasae, ket awan ganggannaet a makabingay iti rag-ona. ¹¹ Madadael ti balay dagiti nadangkes a tattao, ngem rumangpaya ti tolda dagiti nalinteg a tattao. ¹² Adda dalan a kasla nalinteg iti panagkita ti maysa a tao, ngem ti pagtungpalanna ket iti laeng patay. ¹³ Mabalin nga agkatawa ti maysa a puso ngem makarikna latta ti ut-ot, ken mabalin a ti rag-o ket agtungpal laeng iti panagladingit. ¹⁴ Gun-odento ti tao a saan a napudno ti maiparbeng iti wagasna, ngem gun-odento ti nasayaat a tao ti rumbeng kenkuana. ¹⁵ Ti tao a saan a nasursuroan ket

mamati iti amin a banbanag, ngem ti nanakem a tao ket ad-adalenna dagiti addangna. ¹⁶ Ti masirib a tao ket addaan iti panagbuteng ken ad-adaywanna ti dakes, ngem sitatalek ti maag a mangikkat iti ballaag. ¹⁷ Ti tao a nalaka nga agunget ket agar-aramid kadagiti minamaag a banbanag, ken ti tao nga agar-aramid kadagiti dakes a panggep ket magurgura. ¹⁸ Tawiden dagiti saan a nasursuroan a tattao ti kinanengneng ngem napalikmutan iti pannakaammo dagiti nanakem a tattao. ¹⁹ Dagiti dakes ket agruknoyto iti sangoanan dagiti naimbag, ken dagiti nadangkes agruknoyto kadagiti ruangan dagiti nalinteg. ²⁰ Ti tao a napanglaw ket magurgura uray pay kadagiti kakaduana, ngem ti tao a nabaknang ket adu ti gagayyemna. ²¹ Agbasbasol ti tao a mangipakpakita iti gurana iti kaarubana, ngem naragsak ti tao a mangipakpakita iti nasayaat kadagiti napanglaw. ²² Saan aya a dagiti agpangpanggep iti kinadakes ket maiyawawan? Ngem dagiti agpangpanggep iti nasayaat ket umawat iti kinapudno iti tulag ken kinamatalek. ²³ Tumaud ti gunggona manipud kadagiti amin a nagbannogan, ngem no ti adda laeng ket sao, mangiturong daytoy iti kinapanglaw. ²⁴ Ti balangat dagiti masirib a tattao ket ti kinabaknangda, ngem ti kinamaag dagiti maag ket mangmangiyeg kadakuada iti ad-adda pay a kinamaag. ²⁵ Ti napudno a saksi ket ispalenna ti biag, ngem ti palso a saksi ket agisawsawang iti inuulbod. ²⁶ No ti maysa a tao ket agbuteng kenni Yahweh, addaan met isuna iti

panagtalek kenni Yahweh; dagitoy a banbanag ket kaslanto natibker a lugar a salaknib para kadagiti annak dagiti tattao. ²⁷ Ti panagbuteng kenni Yahweh ket maiyarig a burayok ti biag, tapno maadaywan ti tao dagiti silo ti patay. ²⁸ Ti dayag ti ari ket masarakan kadagiti adu a tattaona, ngem no awan ti tattao ket madadael ti prinsipe. ²⁹ Ti tao a naanus ket addaan dakkel a pannakaawat, ngem ti tao a nalaka nga agpungtot ket mangitantan-ok iti kinamaag. ³⁰ Ti nasayaat a panagpanpanunot ket biag ti bagi, ngem runrunoten ti apal dagiti tultulang. ³¹ Ti mangidaddadanes kadagiti napanglaw ket ilunlunodna ti Nangparsua kenkuana, ngem ti mangipakpakita iti nasayaat kadagiti agkasapulan ket mangpadpadayaw kenni Yahweh. ³² Ti nadangkes a tao ket ipabpababa dagiti dakes nga aramidna, ngem ti nalinteg a tao ket addaan iti pagkamangan uray iti patay. ³³ Agtaltalinaed ti sirib iti puso ti addaan pannakaawat, ngem uray kadagiti maag ket ipakpakaammona ti bagina. ³⁴ Ti panagaramid iti umno ti mangitantan-ok iti nasion, ngem ti basol ket pakaibabainan ti siasinoman a tao. ³⁵ Ti pabor ti ari ket adda iti adipen a nanakem, ngem ti ungetna ket maipaay iti agar-aramid iti pakaibabainan.

15

¹ Ti naalumanay a sungbat pabaawenna ti pungtot, ngem ti nagubsang a sao rubrubanna ti unget. ² Ti dila dagiti masirib a tattao, padpadayawanna ti pannakaammo, ngem ti

ngiwat dagiti maag ket agibuybuyat iti kina-maag. ³ Kunitkita ni Yahweh iti sadinoman, sipsiputanna ti dakes ken naimbag. ⁴ Ti makaa-gas a dila ket maiyarig a kayo ti biag, ngem ti manangallilaw a dila ket rumrumekenna ti espiritu. ⁵ Kagurgura ti maag ti panangdisiplina ti amana, ngem nasirib ti makasursuro iti pannakailinteg. ⁶ Adda adu a gameng iti balay dagiti agar-aramid iti nasayaat, ngem dagiti urnong dagiti nadangkes a tattao ti mangit-ited kadakuada iti riribuk. ⁷ Iwarwaras dagiti bibig dagiti nasirib a tattao ti maipapan iti pannakaammo, ngem saan a kasta dagiti puso dagiti maag. ⁸ Kagurgura ni Yahweh dagiti daton dagiti nadangkes a tattao, ngem pakaragsakanna ti kararag dagiti nalinteg a tattao. ⁹ Kagurgura ni Yahweh ti wagas dagiti nadangkes a tattao, ngem ay-ayatenna ti tao a mangar-aramid iti nalinteg. ¹⁰ Nakaro a disiplina ti agur-uray iti siasinoman a mangpanaw iti wagasna, ken matay ti mang-gurgura iti pannakailinteg. ¹¹ Nakalukat ti sheol ken pannakadadael iti sangoanan ni Yahweh; kasano pay ngata dagiti puso dagiti kaputotan ti sangkataoan? ¹² Kagurgura ti mananglais ti panangilinteg; saan isuna a mapmapan kadagiti masirib. ¹³ Ti naragsak a puso paragsakenna ti rupa, ngem ti nasakitan a puso rumekenna ti espiritu. ¹⁴ Ti puso ti masirib birukenna ti pannakaammo, ngem dagiti maag ket agtartari-gagay iti kinamaag. ¹⁵ Naliday ti amin nga aldaw dagiti maparparigat a tattao, ngem ti naragsak a puso ket kasla addaan iti awan patinggana

a panagramrambak. ¹⁶ Nasaysayaat ti addaan iti bassit a panagbuteng kenni Yahweh ngem iti addaan iti adu a gameng ngem matiktikaw. ¹⁷ Nasaysayaat ti mangan iti nateng nga addaan ayat ngem iti mangan iti karne ti napalukmeg a baka a naidasar nga addaan iti gura. ¹⁸ Ti naunget a tao rubrubanna ti riri, ngem ti tao a saan a nalaka a makaunget pasardengenna ti apa. ¹⁹ Ti dalan dagiti nasadut ket kasla maysa a dalan a nagtuboan dagiti sisiit, ngem ti dalan dagiti nalinteg ket kasla nasimpa a pagnaan. ²⁰ Ti nasirib nga anak mangipapaay iti rag-o iti amana, ngem ti maag a tao lalaisenna ti inana. ²¹ Parparagsaken ti kinamaag ti tao a saan a nasirib, ngem ti tao nga addaan iti pannakaawat ket arigna a magmagna iti dalan a nalinteg. ²² Saan nga agballigi dagiti panggep no awan pammagbaga, ngem agballigida no adda adu a mammagbaga. ²³ Makabirok ti maysa a tao iti rag-o no mangted isuna iti nasayaat a sungbat; anian a nagsayaat a denggen ti umno a sao iti umno a tiempo! ²⁴ Ti dalan para kadagiti nasirib a tattao ket agturong iti biag, tapno maliklikannna ti agturong iti sheol. ²⁵ Dadaelen ni Yahweh ti balay dagiti napalanguad, ngem salsalaknibanna ti sanikua ti balo. ²⁶ Kagurgura ni Yahweh ti panunot dagiti nadangkes a tattao, ngem dagiti sasao a naimbag ket nadalus. ²⁷ Mangipapaay ti mannanakaw iti riribuk iti pamiliana, ngem agbiag ti tao a kagurgurana ti pasuksok. ²⁸ Ti tao nga agar-aramid iti nalinteg ket agpanunot pay sakbay a sumungbat, ngem

ti ngiwat dagiti nadangkes a tattao ket ibagana amin a kinadakesna. ²⁹ Adayo ni Yahweh kadagiti nadangkes a tattao, ngem ipangpangagna ti kararag dagiti agar-aramid iti nalinteg. ³⁰ Ti naragsak a mata mangipapaay iti rag-o iti puso, ken dagiti naimbag a damdamag ket salun-at iti bagi. ³¹ No ipangpangagmo ti panangilinteg ti maysa a tao iti panagbiagmo, agtalinaedka kadagiti nasirib a tattao. ³² Ti tao a manglaklak-sid iti panangdisiplina, laklaksidenna ti bagina, ngem ti dumngeg iti panangtubngar magunodna ti pannakaawat. ³³ Ti panagbuteng kenni Yahweh mangisuro iti kinasirib, ken umun-una ti kinapakumbaba sakbay iti pammadayaw.

16

¹ Dagiti panggep ti puso ket kukua ti makin-puso, ngem ti sungbat ni Yahweh ket agtaud iti mismo a dilana. ² Amin a wagas ti maysa a tao ket nadalus iti panagkitana, ngem tim-timbangan ni Yahweh dagiti pangpanggepenna. ³ Ikamangmo kenni Yahweh dagiti aramidmo, ket agballiginto dagiti panggepmo. ⁴ Inaramid ni Yahweh dagiti amin a banag para iti rumbeng a pakaaramatanda, uray dagiti nadangkes para iti aldaw ti riribuk. ⁵ Kagurgura ni Yahweh ti amin nga addaan iti natangsit a puso, uray puotenyoy, madusadanto. ⁶ Babaen iti kinapudno ti tulag ken kinamatalek ket naakkoban ti kinamanagbasol, ken babaen iti panagbuteng kenni Yahweh ket matallikudan dagiti tattao ti panagararamidda iti dakes. ⁷ No dagiti wagas ti maysa a tao ket makaay-ayo kenni Yahweh, uray dagiti

kabusor dayta a tao ket pagbalinen ni Yahweh a gayyemna. ⁸ Nasaysayaat ti addaan iti bassit nga addaan iti kinalinteg, ngem ti addaan iti dakkel a sapul babaen iti kinadakes. ⁹ Agplanplano ti maysa a tao iti kaunggan ti pusona, ngem iturturong ni Yahweh dagiti addangna. ¹⁰ Adda nadosan a panggeddeng kadagiti bibig ti ari, saan nga agisawang ti ngiwatna iti makaallilaw a pangngeddeng. ¹¹ Aggapu kenni Yahweh dagiti napudno a pagtimbang; isuna ti mangikedked-deng iti dagsen dagiti adda iti supot. ¹² Tunggal agaramid dagiti ari iti nadangkes a banbanag, dayta ket maysa a rumbeng a malais, ta naipasdek ti trono babaen iti panagaramid iti nalinteg. ¹³ Maragragsakan ti maysa nga ari kadagiti bibig a mangibagbaga iti umno ken ay-ayatenna ti tao nga agsasao iti pudno. ¹⁴ Ti pungtot ti maysa nga ari ket maiyarig a mensahero ti patay ngem padasen ti nasirib a tao a pagkalmaen isuna. ¹⁵ Ti kinaraniag ti rupa ti ari ket biag, ken ti paraburna ket kasla ulep a mangiyeg iti tudo. ¹⁶ Anian a nasaysayaat ti maaddaan iti kinasirib ngem iti maaddaan iti balitok. Rumbeng nga ad-adda a mapili ti maaddaan iti pannakaawat ngem iti maaddaan iti pirak. ¹⁷ Arigna a ti dalan dagiti nalinteg a tattao ket adayo iti kinadakes; ti tao a mangsalsalagnib iti biagna ket arigna a banbantayanna ti dalanna. ¹⁸ Umuna ti kinatangsit sakbay ti pannakadadael, ken umuna ti napalanguad nga espiritu sakbay ti pannakatinnag. ¹⁹ Nasaysayaat ti agbalin a napakumbaba a kadua dagiti napanglaw a tattao

ngem ti makibingay kadagiti napalanguad a tattao kadagiti sinamsamda. ²⁰ Makabirok iti nasayaat ti siasinoman a mang-utob kadagiti naisuro kadakuada, ken agragsak dagiti agtalek kenni Yahweh. ²¹ Ti tao a nasirib iti kaungganna ket makuna a nanakem, ken ti kinasam-it ti balikas pasayaatenna ti kabaelan a mangisuro. ²² Ti pannakaawat ket maiyarig a burayok ti biag ti tao nga addaan iti daytoy, ngem ti dusa dagiti maag ket ti kinamaagda. ²³ Ti puso ti nasirib a tao ket mangmangted iti saririt iti ngiwatna ken mangnaynayon iti panangal-lukoy dagiti bibigna. ²⁴ Ti makaay-ayo a sasao ket maiyarig a balay ti ayukan—nasam-it iti kararua ken pannakapaimbag kadagiti tulang. ²⁵ Adda dalan a kasla nalinteg iti maysa a tao, ngem ti murdongna ket dalan nga agturong iti patay. ²⁶ Ti ganas iti pannangan ti maysa a mangmanged ket mangparegta kenkuana nga agtrabaho; guyguyugoyen isuna ti bisinna nga agtultuloy nga agtrabaho. ²⁷ Agkalkali iti dakes ti awan serserbina a tao, ken ti sasaona ket kasla makasinit nga apuy. ²⁸ Ti ballikug a tao ket rubrubanna ti riri, kasta met a pagsisinaen ti tsismis dagiti nasinged nga aggagayyem. ²⁹ Ul-ulbodan ti naranggas a tao ti kaarrubana ken iturturongna daytoy a pababa iti dalan a saan a nasayaat. ³⁰ Ti tao nga agkidda-kidday ket agpangpanggep iti dakes; dagiti mangikakaem iti bibigda ket agar-aramid iti dakes. ³¹ Ti uban ket korona ti kinadayag; magun-od daytoy babaen iti panagbiag iti nalinteg a wagas. ³² Nasaysayaat ti saan a nalaka a makaunget ngem ti agbalin a

maingel, ken ti tao nga iturturayanna ti espirituna ket napigpigma ngem iti tao a makababael a mangsakup iti maysa a ciudad. ³³ Maipuruak iti saklot dagiti bato a mangikeddeng iti gasat, ngem ti panggeddeng ket aggapu kenni Yahweh.

17

¹ Nasaysayaat ti maaddaan iti kinatalna a nabuyugan iti namaga a sangkasakmol a tinapay ngem ti balay a napnoan iti panagrambak a nabuyogan iti panagaapa. ² Iturayan ti nasirib nga adipen ti anak nga agar-aramid iti nakababain ken makibingayto isuna iti tawid a kasla maysa isuna kadagiti agkakabsat. ³ Ti pagguguran ket para iti pirak ken ti horno ket para iti balitok, ngem daldalusan ni Yahweh dagiti puso. ⁴ Ti tao nga agar-aramid iti dakes ket dumdumngeg kadagiti agsasao iti nadangkes a wagas; ipangpangag ti ulbod a tao dagiti agsasao iti dakes. ⁵ Siasinoman a mangum-umsi kadagiti napanglaw ket lalaisenna ti Nangparsua kenkuana, ken madusa ti tao nga agragrag-gapu iti kinaawan gasat dagiti dadduma. ⁶ Dagiti appo ti korona dagiti natataenganen, ken dagiti nagannak ti mangmangiyeg iti dayaw kadagiti annakda. ⁷ Ti nasayaat a sao ket saan a maitutop para iti maag; ad-adda a saan a maitutop dagiti ulbod a bibig iti pamilia ti ari. ⁸ Ti pasuksok ket kasla bato a maar-aramat iti panagsalamangka ti tao a mangit-ited iti daytoy; uray sadinoman ti turongenna, agballigi isuna. ⁹ Ti siasinoman a mangpalabas iti maysa a nagkuranganda kenkuana ket makabirok iti ayat, ngem

ti tao a mangul-ulit iti maysa a banag ket paad-adaywenna dagiti nasinged a gagayyemna. ¹⁰ Ti panangtubngar ket umuneg iti kaunggan ti tao nga addaan pannakaawat, abakna ti sangagasut a saplit iti maag. ¹¹ Birbiruken laeng ti dakes a tao ti panagsukirna, isu nga addanto naranggas a mensahero a maibaon a maibusor kenkuana. ¹² Nasaysayaat ti makasabat iti oso a natakawan kadagiti annakna, ngem ti makasabat iti maag iti kinamaagna. ¹³ No adda maysa a tao a mangisupapak iti dakes iti naimbag, saanto a pulos a panawan ti kinadakes ti balayna. ¹⁴ Ti pagrugian ti riri ket kas iti tao a nangibulos iti danum nga agayus iti sadinoman, isu nga adaywam ti riri sakbay a mairugi daytoy. ¹⁵ Siasinoman a mangwayawaya kadagiti nadangkes a tattao wenno mangdusa kadagiti agar-aramid iti nalin-teg—dagitoy a tattao ket agpapada a makarimon kenni Yahweh. ¹⁶ Apay pay laeng nga agbayad ti maag tapno makasursuro iti kinasirib no saanna met a kabaelan ti makasursuro? ¹⁷ Ti maysa a gayyem ket managayat iti amin a tiempo, ken tumpuar ti maysa a kabsat iti tiempo ti pannakariribuk. ¹⁸ Ti tao nga awan nakemna ket mangpatalged kadagiti karkari ken agbalin nga akinrebbeng kadagiti utang ti kaarrubana. ¹⁹ Ti siasinoman a makinkayat iti riri, kaykayatna met ti basol; ti tao nga agar-aramid iti nangato unay a balandra iti ruanganna, itultulokna met nga adda tultulang a matukkol. ²⁰ Ti maysa a tao nga addaan iti saan a nasayaat a puso, saan a pulos a makasarak iti nasayaat; matnag iti pannakadidigra ti tao nga addaan iti ulbod a

dila. ²¹ Ti siasinoman a maaddaan iti putot a maag ket mangmangiyeg iti ladingit iti bagina; saan nga agrag-o ti siasinoman nga ama iti maag nga anak. ²² Ti naragsak a puso ket nasayaat nga agas, ngem ti naburak nga espiritu ket mangpamaga kadagiti tultulang. ²³ Aw-awaten ti nadangkes a tao ti pasuksok tapno ballikugenna dagiti wagas ti kinalinteg. ²⁴ Ti tao nga addaan pannakaawat, iturturongna ti bagina iti kinasirib, ngem dagiti mata dagiti maag ket naiturong iti nagpatinggaan ti daga. ²⁵ Ti maag nga anak ket ladingit iti amana ken saem iti babai a nangipasngay kenkuana. ²⁶ Kasta met a saan a pulos a nasayaat ti panangdusa iti tao nga agar-aramid iti nalinteg; wenna saan a nasayaat a sapliten dagiti natakneng a tattao. ²⁷ Ti tao nga addaan pannakaammo agus-usar iti bassit a sasao, ken managteppel ti tao nga addaan pannakaawat. ²⁸ Uray ti maag ket maipagarup a masirib no naulimek isuna; no ikaemna ti ngiwatna, maibilang a nalaing isuna.

18

¹ Ti tao a mangiyad-adayo iti bagina ket mangbirbiruk iti bukodna a tarigagay, ken kabusorna ti nasayaat a panangikeddeng. ² Saan a makasarak ti maysa a maag iti ragsak iti pannakaawat, ngem iti laeng panangipakaammona iti adda iti pusona. ³ No dumteng ti nadangkes a tao, kakuyogna a dumteng ti pananguyaw-kakuyogna ti panangpabain ken panangumsi. ⁴ Dagiti isawsawang ti ngiwat ti tao ket maiyarig iti naguuneg a danum; ti burayok ti kinasirib

ket maiyarig iti agay-ayus a waig. ⁵ Saan a nasayaat nga ayunan dagiti nadangkes, wenno ipaidam ti hustisia kadagiti agar-aramid iti nalinteg. ⁶ Dagiti bibig ti maysa a maag ti mangipapaay kenkuana iti panagririri, ken agaw-awis ti ngiwatna iti pannakabaot. ⁷ Ti ngiwat ti maysa a maag ti mismo a pakadadaelanna, ken siloanna ti bagina babaen kadagiti mismo a bibigna. ⁸ Dagiti sasao ti maysa a managtsismis ket kasla taraon a naimas, ket dumanonda kadagiti kaunggan a paset ti bagi. ⁹ Kasta met, a ti naliway iti trabahona ket kabsat ti tao nga adu ti madaddadaelna. ¹⁰ Ti nagan ni Yahweh ket kasla natibker a torre; natalged ti tao nga agar-aramid iti nalinteg nga agkamang iti daytoy. ¹¹ Ti kinabaknang ti nabaknang ket arigna nga isu ti nasarikedkedan a siudadna, ken ti panangipagarupna ket nangato a pader daytoy. ¹² Sakbay ti pannakadadaelna, napalangguad ti puso ti maysa a tao, ngem umun-una ti panagpakumbaba sakbay ti pannakaitan-ok. ¹³ Ti tao a sumungbat sakbay a dumngeg-isu ti kinamaag ken pakaibabainanna. ¹⁴ Ti espiritu ti maysa a tao ket makalasad iti panagsakit, ngem siasino koma ti makaibtur iti naburak nga espiritu? ¹⁵ Ti puso ti nalaing ket makagunod iti pannakaammo, ken ti masirib a tao ket birbirukenna daytoy. ¹⁶ Ti sagut ti maysa a tao ket mabalin a manglukat iti dalan ken mangipan kenkuana iti sangoanan ti maysa a napateg a tao. ¹⁷ Kasla pudno ti umuna a mangikalinteg an iti kasona agingga a dumteng ti kabusorna a

mangpalutpot kenkuana. ¹⁸ Ti panagbibinnunot ket urnosenna dagiti riri ken pagsisinaenna dagiti agkabusor. ¹⁹ Ti panagballigim a manggay-ayo iti napasakitan a kabsat ket narigrigat ngem iti panagballigim a mangparyem iti natibker a ciudad, ken ti panagapa ket maiyarig kadagiti balunet iti maysa a palasio. ²⁰ Mapno ti tian ti tao gapu iti bunga ti bibigna; mapnek isuna babaen iti maapit dagiti bibigna. ²¹ Ti patay ken biag ket adda iti pannakabalin ti dila, ken dagiti mangayat iti daytoy ket kanendanto ti bungana. ²² Ti siasinoman a makabirok iti asawa a babai ket makabirok iti nasayaat a banag ken makaawat iti pabor manipud kenni Yahweh. ²³ Agpakpakaasi ti marigrigat a tao, ngem nagubsang ti panangsungbat ti nabaknang a tao. ²⁴ Ti mangibagbaga nga adu ti gagayyemna ket maipan iti pannakadadael babaen kadagito, ngem adda gayyem a nasingsinged ngem iti maysa a kabsat.

19

¹ Nasaysayaat ti nakurapay a tao nga agbibig iti kinalinteg ngem iti maysa a maag a dakes ti panagsasaona. ² Kasta met, a saan a nasayaat ti agtarigagay nga awanan iti pannakaammo, ken ti tumaray a nakaparpatak ket maiyaw-awan iti dalan. ³ Ti kinamaag ti maysa a tao ti mangdadael iti biagna, ken busbusorena ni Yahweh. ⁴ Umado ti gagayyem gapu iti kinabaknang, ngem maisina ti nakurapay a tao kadagiti gagayyemna. ⁵ Saan a mabalin a saan a madusa ti maysa a palso a saksi, ken saan a makalibas

ti agisawsawang iti inuulbod. ⁶ Adunto dagiti dumawat iti pabor manipud iti mannangited a tao, ken tunggal maysa ket gayyem ti manangted iti sagut. ⁷ Amin a kakabsat ti nakurapay a tao ket kagurada isuna; ad-adda pay ngarud nga ad-adaywan isuna dagiti gagayyemna! Awawaganna ida, ngem awandan. ⁸ Ti mangnay-nayon iti kinasiribna ket ipatpategna ti bukodna a biag; ti mangsalsalimetmet iti pannakaawat ket makabirok iti naimbag. ⁹ Saan a mabalin a saan a madusa ti maysa a palso a saksi, ngem mapukaw ti agisawsawang iti inuulbod. ¹⁰ Saan a rumbeng nga agbiag iti narang-ay ti maysa a maag - ad-adda a saan a rumbeng nga iturayan ti maysa a tagabu dagiti prinsiphe. ¹¹ Ti pannakaammo ti mangmangted iti kabaelan iti maysa a tao tapno saan a nalaka a makaunget, ken pakaidayawanna ti panangpalabasna iti nagbasolanda kenkuana. ¹² Ti pungtot ti ari ket kasla panagngernger ti urbon a leon, ngem ti asina ket kasla linnaaw kadagiti karuotan. ¹³ Ti maag nga anak ket pakaibabainan ti amana, ken ti dumayudom nga asawa a babai ket kas iti danum nga agtedtedted a kanayon. ¹⁴ Ti balay ken kinabaknang ket matawtawid manipud kadagiti nagannak, ngem ti nanakem nga asawa a babai ket aggapu kenni Yahweh. ¹⁵ Ti kinasadut ket paturogenna ti tao, ngem agbisin ti tao a saanna a kayat ti agrabaho. ¹⁶ Ti tao a mangtungtungpal iti bilin ket salsaludanna ti biagna, ngem matay ti tao a saan a mangutob iti maipanggep kadagiti wagasna. ¹⁷ Ti siasinoman a naasi kadagiti

nakurapay ket kasla padpadawatanna ni Yahweh, ket bayadanto ni Yahweh isuna kadagiti inaramidna. ¹⁸ Disiplinaam ti anakmo kabayatan nga adda pay namnama, ken saanmo koma nga itulok a mapukaw ti biagna. ¹⁹ Masapul a bayadan ti tao a managpungtot ti pannusa; no ispalem isuna, masapul nga aramidem daytoy iti mamindua. ²⁰ Denggem ti balakad ken awatem ti pannursuro, tapno sumiribka agingga iti pagpatinggaan ti biagmo. ²¹ Adu dagiti plano iti puso ti maysa a tao, ngem ti plano ni Yahweh ti matungpal. ²² Ti kinapudno ti tartarigagayan ti maysa a tao, ken nasaysayaat ti nakurapay a tao ngem ti ulbod. ²³ Ti panangidaydayaw kenni Yahweh ti mangiturturong kadagiti tattao iti biag; mapnek ti siasinoman nga addaan kadagitoy ken saan a madangran. ²⁴ Idisso ti sadut ti imana iti pinggan; a saanna payen a maingato daytoy nga isubo iti ngiwatna. ²⁵ No dangram ti mananglais, agbalin a nanakem ti nengneng; ilintegmo ti adda pannakaawatna ket magun-odnanto ti pannakaammo. ²⁶ Ti tao a taktakawanna ti amana ken pagtaltalawenna ti inana ket anak a mangipapaay iti pakaibabainan ken pakaum-umsian. ²⁷ No isardengmo ti dumngeng iti pannursuro, anakko, malipatam dagiti sasao iti pannakaammo. ²⁸ Lalaisen ti dakes a saksi ti hustisia, ken tiltilmunen ti ngiwat dagiti nadangkes ti basol. ²⁹ Nakasaganan ti panangukom para kadagiti mananglais, ken ti saplit para kadagiti bukot dagiti maag.

20

¹ Ti arak ket kasla mananglalais ken ti naingel a mainom ket kasla makaringgor; saan a nasirib ti siasinoman nga iyaw-awan ti arak. ² Ti panagbuteng iti ari ket kasla panagbuteng iti agngerngernger nga urbon a leon; ti mangpaunget kenkuana ket mapukawna ti biagna. ³ Pakaidayawan ti siasinoman ti mangliklik iti riri, ngem makibiang ti maag iti panagsinnupiat. ⁴ Saan nga agarado ti maysa a sadut a tao iti tiempo a masapulen nga agmula; agbirokto isuna iti maapit iti tiempo ti panagaapit ngem awanto ti maapitna. ⁵ Dagiti panggep nga adda iti puso ti maysa a tao ket kasla adalem a danum, ngem addanto mannakaawat a tao a mangparuar kadagitoy. ⁶ Adu a tao ti mangibagbaga a napudnoda, ngem adda aya met masarakam a tao a napudno? ⁷ Ti tao nga agar-aramid iti nalinteg ket agbibiang iti kinapudnona, ken naragsak dagiti annakna a sumarsaruno kenkuana. ⁸ Ti ari nga agtugtugaw iti tronona a mangar-aramid kadagiti pagrebbengan ti maysa nga ukom ket arigna a tataepanna babaen kadagiti matana dagiti amin a dakes nga adda iti sangoananna. ⁹ Siasino ti makaibaga a, “Pinagtalinaedko a nadalus ti pusok; naway-awayaanak manipud iti basol”? ¹⁰ Kagurgura ni Yahweh ti panangbaliw iti umno a timbang kasta met ti nakaor a rukod. ¹¹ Uray ti agtutubo ket mabalin a maammoan ti kababalinna babaen kadagiti tignayna, mabalin a maammoan no nadalus wenno nalinteg ti aramidna. ¹² Dagiti lapayag a makanggep ken dagiti mata

a makakita-agpada nga inaramid ni Yahweh dagitoy. ¹³ Saanmo nga ayaten ti pannaturog di la ket ta agbalinka a nakurapay; lukatam dagiti matam ket maaddaanka iti nawadwad a makan. ¹⁴ “Nagngina metten!” kuna ti gumatang, ngem inton makapanawen isuna ket agpaspasindayagen. ¹⁵ Adda balitok ken adu ti agkakangina a batbato, ngem maiyarig a napateg nga alahas dagiti nasirib a sasao. ¹⁶ Alaem ti pagan-anay no ti makinkukua iti pagan-anay ket pinatalgedanna ti kuarta nga inutang ti maysa a saanna nga am-ammo, ken pagbalinem nga isuna ti agbalin a pammatalged no patalgedanna dagiti mannakikamalala. ¹⁷ Nasam-it ti raman ti tinapay a naala babaen iti panangallilaw, ngem kalpasan dayta, mapnonto iti darat ti ngiwat ti nangan. ¹⁸ Dagiti plano ket maar-aramid babaen iti balakad, ken sakanto laeng makigubat no adda nasirib a naibalakad kenka. ¹⁹ Ti managtsismis ket agibutaktak kadagiti palimed, ket isu a saanka a rumbeng a makikadua kadagiti tattao a nasao unay. ²⁰ No ilunlunod ti maysa a tao ti ama wenno ti inana, maiddepto ti pagsilawanna iti tengnga ti kasipngetan. ²¹ Ti tawid a nalaka a makagun-od iti damo ket bassitto laeng ti nasayaat maaramidanna iti udina. ²² Saanmo nga ibaga a, “Balsenkanto iti daytoy a nagbiddutam kaniak!” Urayem a ni Yahweh ti mangispal kenka. ²³ Kagurgura ni Yahweh dagiti nakaor a panangtimbang, ken saan a nasayaat dagiti nakusit a pagtimbangan. ²⁴ Iturturong ni Yahweh dagiti addang ti maysa a tao; kasanona

koma ngay ngarud a maawatan dagiti pasamak iti biagna? ²⁵ Maiyarig a maysa a silo para iti maysa a tao ti panaggaganatna a mangibaga a, “Nasantoan daytoy a banag,” sana rugian a panunoten ti maipapan iti kayat a sawen dayta a banag kalpasan laeng iti panagsapatana. ²⁶ Itataep ti masirib nga ari dagiti nadangkes, sana padalanan dagitoy iti pagir-irik. ²⁷ Ti espiritu ti maysa a tao ket maiyarig a pagsilawan nga inted ni Yahweh, a mangsukimat kadagiti amin a paset iti kaungganna. ²⁸ Ti kinapudno iti tulag ken kinamatalek ti mangsaluad iti ari; ayat ti mangpatalinaed iti tronona. ²⁹ Ti pakaidayawan dagiti agtutubo a lallaki ket ti pigsada, ken ti dayag dagiti natataengan a tattao ket ti ubanda. ³⁰ Dagiti dunor ti mangdalus iti kinadakes, ken dagiti saplit ti mangdalus iti kauggan ti maysa a tao.

21

¹ Ti puso ti ari ket kasla maysa a waig iti ima ni Yahweh; iturturongna ti danum iti sadinoman a kayatna. ² Amin nga aramid ti maysa a tao ket kasla nalinteg iti bukodna a panagkita, ngem ni Yahweh ti mangtimtimbang iti puso. ³ Ti panagaramid iti umno ken nalinteg ket adadda a pakaay-ayoan ni Yahweh ngem iti daton. ⁴ Ti kinatangsit ken kinapalanguad-nga arigna a silaw ti nadangkes-ket basol. ⁵ Dagiti panggep ti nagaget ket agturong laeng iti kinarang-ay, ngem tunggal maysa nga agdarasudos ket agturong laeng iti kinakurapay. ⁶ Ti pananggunod kadagiti kinabaknang babaen iti ulbod a dila

ket kasla angep nga agpukaw a dagus ken silo a makapatay. ⁷ Ti kinaranggas dagiti nadangkes ti kasla mangiyanudto kadakuada, ta agkedkedda nga agaramid iti nalinteg. ⁸ Nakillo ti dalan ti nakabasol a tao, ngem agar-aramid iti nalinteg ti nadalus a tao. ⁹ Nasaysayaat ti agnaed iti maysa a suli iti tuktok ti balay ngem iti uneg ti balay a kadenna ti mannakiapa nga asawa a babai. ¹⁰ Agtarigagay iti dakes ti nadangkes; awan makita ti kaarrubana a kinaimbag kadagiti matana. ¹¹ Inton madusa ti mananglais, agbalin a masirib ti nengneng, ken inton masuroan ti masirib a tao, umad-adu pay ti pannakaammona. ¹² Kitkitaen ti tao nga agar-aramid iti nalinteg ti balay ti nadangkes, dadaelenna ti nadangkes. ¹³ Ti tao a saan a mangipangag iti asug dagiti nakurapay a tattao, inton agasug met isuna, saanto met isuna a maipangag. ¹⁴ Ti maysa a sagut ket pabaawenna ti unget, ken ti maysa a sagut ket ikkatenna ti nakaro a pungtot. ¹⁵ No naipatungpal ti hustisia, mangiyeg daytoy iti rago iti tao a nagaramid iti nalinteg, ngem mangiyeg daytoy iti panagbuteng kadagiti agar-aramid iti kinadakes. ¹⁶ Ti tao a naiyaw-awan manipud iti pannakaawat, aginananto isuna iti taripnong dagiti natay. ¹⁷ Agbalinto a nakurapay ti siasinoman a mangay-ayat iti ragraagsak; saanto a bumaknang ti tao mangay-ayat iti arak ken lana. ¹⁸ Ti nadangkes a tao ket agbalinto a subbot ti agar-aramid iti nalinteg, ken ti mangliliput ket agbalinto a subbot ti nalinteg. ¹⁹ Nasaysayaat ti agnaed iti let-ang ngem ti makikadua iti babai

a mangparparnuay iti riri ken nareklamo unay. ²⁰ Ti napateg a gameng ken lana ket adda iti balay ti nasirib, ngem pasaysayangen dagitoy ti maag a tao. ²¹ Ti tao nga agar-aramid iti nalinteg ken naimbag-ket makasarak iti biag, kinalinteg, ken dayaw. ²² Rauten ti nasirib a tao ti siudad dagiti nabileg, ket rebbaenna ti sarikedked a nangsalaknib iti daytoy. ²³ Ti siasinoman nga agannad kadagiti ibagbagana ket ilislisina ti bagina iti riribuk. ²⁴ Ti napalanguad ken natangsit a tao—"mananglais" ti naganna-agtigtignay nga addaan iti nakaro kinapannakkel. ²⁵ Ti tarigagay ti sadut ti mangpatay kenkuana, ta agkedked dagiti imana nga agrabaho. ²⁶ Agmalmalem nga agkalkalikagum isuna, ngem ti tao nga agar-aramid iti nalinteg ket mangmangted ken saanna nga ibabawi. ²⁷ Makarimon ti daton ti nadangkes a tao; ad-adda pay a makarimon no iyegna daytoy a buyoganna kadagiti dakes a panggep. ²⁸ Mapukaw ti ulbod a saksi, ngem ti tao a mangipangpangag ket agsao iti amin a tiempo. ²⁹ Agpampammarang a napigsa ti nadangkes a tao, ngem ti tao a nalinteg ket naannad maipapan kadagiti tignayna. ³⁰ Awan kinasirib, pannakaawat, wenna balakad a maikontra kenni Yahweh. ³¹ Maisagsagana ti kabalio para iti aldaw ti gubat, ngem ni Yahweh ti makinkukua iti balligi.

22

¹ Rumbeng a ti nasayaat a nagan ti pilien saan ket a tay adu a kinabaknang, ken nasaysayaat ti

pabor ngem ti pirak ken balitok. ² Addaan kadagitoy dagiti nabaknang ken nakurapay a tattao - ni Yahweh ti nangaramid amin kadakuada. ³ Ti masirib a tao ket makitana ti riribuk ket iliklikna ti bagina, ngem sarakusken daytoy dagiti tattao nga awan kapadasanna ket agsagabada gapu iti daytoy. ⁴ Ti gunggona iti panagpakumbaba ken panagbuteng ken ni Yahweh ket kinabaknang, dayaw, ken biag. ⁵ Adda sisiit ken silsilo iti dalan dagiti dakes; ti siasinoman a mangsaluad iti biagna ket maiyadayo kadagitoy. ⁶ Isurom ti ubing iti wagas a rumbeng a panagbiagna, ket inton dumakkel isuna, saanto isuna a sumiasi iti dayta a panursuro. ⁷ Iturayan dagiti nabaknang a tattao dagiti napanglaw, ken ti nakautang ket tagabu ti nagpautang. ⁸ Ti agimula iti kinadangkes ket agapitto iti riribuk, ket awanton ti serserbi ti baot ti pungtotna. ⁹ Mabendisionanto ti managparabur a tao, gapu ta ibingbingayanna iti tinapayna dagiti napanglaw. ¹⁰ Papanawem ti mananglais, ket mapukaw ti panagririri; sumardeng dagiti panagsusuppiat ken panangin-insulto. ¹¹ Ti mangayat iti nasin-aw a puso ken nasayaat ti panagsasaona, ket agbalinto a gayemna ti ari. ¹² Kanayon a sipsiputan dagiti mata ni Yahweh ti pannakaammo, ngem daddadaelenna dagiti sasao dagiti mangliliput. ¹³ Kuna ti sadut a tao, “Adda leon iti kalsada! Matayak la ketdi no rummuarak.” ¹⁴ Ti ngiwat ti mannakikamalala a babai ket kasla nauneg nga abut; mapasgedan ti pungtot ni Yahweh iti siasinoman a matnag iti daytoy. ¹⁵ Siguden nga adda kinamaag iti puso ti maysa nga ubing,

ngem ikkaten daytoy ti baut ti panangisuro.
¹⁶ Ti mangiddadanes kadagiti nakurapay a tattao tapno umadu ti kinabaknangna, wenno ti mangmangted kadagiti nabaknang a tattao, ket pumanglawto. ¹⁷ Ipangagmo ken denggem dagiti sasao dagiti masirib, ket imulam dita pusom ti pannakaammo nga isursurok, ¹⁸ ta nasayaat para kenka no salimetmetam dagitoy iti kaunggam, no nakasagana amin dagitoy kadagiti bibigmo. ¹⁹ Tapno ti panagtalekmo ket adda kenni Yahweh, isurok dagitoy ita kenka-uray pay kenka. ²⁰ Saan kadi a nangisuratak para kenka iti tallo-ulo a bilbilin ken pannakaammo, ²¹ a mangisuro kenka iti kinapudno nga adda kadagitoy a sasao, tapno makaitedka kadagiti nasayaat a sungbat kadagiti nangibaon kenka? ²² Saanmo a takawan ti napanglaw a tao, gapu ta napanglaw isuna, wenno ibaddebaddek dagiti marigrigat nga adda iti ruangan, ²³ ta ninto Yahweh ti mangikalintegan iti kasoda, ket pukawennanto ti biag dagiti nagtakaw kadakuada. ²⁴ Saanka a makigayyem iti tao nga iturturayan ti unget, ken saanka a makikuykuyog iti tao a managpungpungtot, ²⁵ amangan no masursuromton dagiti wagasna, ket saankaton a makalapsut iti silo. ²⁶ Saanka nga agkari no maipapan iti kuarta, ken saanka a mangted iti pammaneknek iti utang ti sabali. ²⁷ No saankanto a makabayad, ania koma ngay ti makalapped iti tao a nagkariam inton alaenna ti katre a pagid-iddaam? ²⁸ Saanmo nga ikkaten ti nagkakauna a mohon nga impasdek dagiti ammayo. ²⁹ Makakitaka ngata iti tao a nalaing

iti trabahona? Iti sangoanan ngarud dagiti ar-ari ti pagtakderanna; saan nga iti sangoanan dagiti kadawyan a tattao.

23

¹ No makisangoka a mangan iti maysa a turay, paliwem a nasayaat ti adda iti sangoanam, ² ket mangikabilka iti kampil iti karabukobmo no sika tay tao a pagaayatna ti mangan iti adu a taraon. ³ Saanmo a tarigagayan dagiti naimas a taraon, ta taraon daytoy ti kinaulbod. ⁴ Saanka nga agtrabaho iti kasta unay tapno bumaknangka; ammom koma no kaanoka nga aginana. ⁵ No dagita matam ket masisirap iti kuarta, agpukaw daytoy, ket kasla giddato nga iyunnatna dagiti payakna sa tumayab iti tangatang a kasla agila. ⁶ Saanmo a kankanen ti taraon ti dakes a tao- isu ti tao a nabayagen a kumitkita iti taraonmo- ken saanmo a tarigagayan dagiti naimas a taraonna, ⁷ ta isuna tay kita iti tao a mangbilbilang ti gatad ti taraon. Kunana kenka, “Manganka ken uminomka!” ngem saan a dayta ti adda iti pusona. ⁸ Kayatmo pay ketdin nga isarua ti sangabassit a nakanmo, ket sayang laeng ti panagyamanmo kenkuana. ⁹ Saanmo a kasarsarita ti maag, ta umsiennanto dagiti nasirib a sasaom. ¹⁰ Saanmo nga iyakar ti nagkakauna a mohon wenna agumen dagiti talon dagiti ulila, ¹¹ ta napigsa ti Mannubbotda, ket isunanto ti mangirupir iti kalinteganda a maibusor kenka. ¹² Ipapusom dagiti sursuro, ken denggem dagiti sasao iti kinasirib. ¹³ Saanka a bumdeng a mangisuro iti ubing, ta no bautem isuna, saan isuna a

matay. ¹⁴ No bautem isuna, maisalakanmo ti kararuana manipud iti sheol. ¹⁵ Anakko, no nasirib ta pusom, naragsak met ngarud toy pusok; ¹⁶ agrag-o toy kaunggak no agisawsawang dagita bibigmo iti nasayaat. ¹⁷ Saanmo nga ipalubos nga apalan ta pusom dagiti managbasol, ngem itultuloymo ketdi ti agbuteng kenni Yahweh iti inaldaw. ¹⁸ Awan duadua nga adda masakbayan ket saanto a mapukaw ti namnamam. ¹⁹ Dumngegka, anakko, ket agbalinka a masirib ken agbiagka iti umno a wagas. ²⁰ Saanka a makikadua kadagiti mammartek, wenno kadagiti narawet a mangan iti karne, ²¹ ta pumanglawto dagiti mammartek ken narawet, ket agkawesdanto iti rutay rutay. ²² Denggem ti amam a nangiputot kenka ken saanmo a laisen ti inam inton bumaket isuna. ²³ Arigna a gatangem ti kinapudno, ngem saanmo nga ilaklako; arigna a gatangem ti kinasirib, panangisuro ken panakaawat. ²⁴ Agrag-o iti kasta unay ti ama ti tao nga agar-aramid iti nalinteg, ken agragsak met ti makin-anak iti maysa a masirib nga anak. ²⁵ Maragsakan koma da amam ken inam ken agrag-o koma ti nangisikog kenka. ²⁶ Anakko, itedmo kaniak ta pusom, ket paliwen koma dagita matam dagiti wagasko. ²⁷ Ta ti maysa a balangkantis ket maiyarig iti nauneg nga abut, ken maiyarig met iti akikid nga abut ti asawa ti sabali pay a lalaki. ²⁸ Aglelemmeng isuna nga agur-uray a kas iti agtatakaw, ken papaaddoenna ti bilang dagiti nagulib iti sangkataoan. ²⁹ Siasino aya ti kakaasi? Siasino aya ti agladladingit?

Siasino aya ti makirangranget? Siasino aya ti agrekreklamo? Siasino aya ti nasugatan nga awan gaggapuna? Siasino aya ti limmablabbaga ti matana? ³⁰ Dagidiay naigamer iti arak, dagidiay agin-inom iti naglalaok nga arak. ³¹ Saanmo a kitkitaen ti arak no nalabaga daytoy, no rumimat-rimat ti uneg ti kopa ken mayat ti panagaruyotna. ³² Iti udina, kumagat a kasla karasaen ken kumagat a kasla nagita nga uleg. ³³ Makakitanto dagiti matam kadagiti karkarna a banbanag, ket agisawangto ta pusom kadagiti saan nga um-umno a banbanag. ³⁴ Agbalinkanto a maysa kadagiti matmaturog kadagiti nangan-gato a taaw wenno agid-idda kadagiti tali ken kawar ti barko. ³⁵ “Kinabildak!” kunamto, “ngem saanak a nasaktan. Pinang-ordak, ngem diak narikna. Kaanoakto a makariing? Mang-birukak pay iti sabali a mainum.”

24

¹ Saanmo nga ap-apalan dagiti dakes, wenno saanmo a tarigagayan ti makikadua kadakuada, ² gapu ta agpangpanggep dagiti pusoda kadagiti rinaranggas, ken agibagbaga dagiti bibigda iti maipanggep iti riribuk. ³ Babaen iti kinasirib, adda maipatakder a balay, ken babaen iti pannakaawat, naipasdek daytoy. ⁴ Babaen iti pannakaammo, napunno dagiti siled kadagiti agkakapateg ken agkakapintas a kinabaknang. ⁵ Paneknekan ti masirib a tao a napigsa isuna, ken nasaysayaat ti tao nga addaan iti pannakaammo ngem iti tao a napigsa, ⁶ ta babaen kadagiti nainsiriban a wagas ket mapagballigiam

ti pannakigubatmo, ken adda balligi babaen kadagiti adu a mammagbaga. ⁷ Ti kinasirib ket nangato unay para iti maag, saanna nga ilukat ti ngiwatna kadagiti ruangan. ⁸ Adda maysa a tao nga agpangpanggep nga agaramid iti dakes-nalaing nga agaramid iti linuloko ti iyaw-awag kenkuana dagiti tattao. ⁹ Ti minamaag a panggep ket basol, ken um-umsien dagiti tattao ti mananglais. ¹⁰ No ipakpakitam ti kinatakrutmo iti aldaw ti riribuk, nakapuyka ngarud. ¹¹ Ispalem dagiti maipanpanaw maiyapapan iti ipapatay, ken tenglem dagiti agibar-ibar nga agturong iti pannakatayda. ¹² No ibagam, “Awan ammomi maipanggep iti daytoy.” Saan kadi nga ammo ti Mangtimtimbang iti puso ti ibagbagam? Ken saan kadi nga ammo daytoy ti Mangsalsalaknib iti biagmo? Ken saan kadi nga itedto ti Dios no ania ti maikari iti tunggal maysa? ¹³ Anakko, manganka iti diro gapu ta nasayaat daytoy, gapu ta ti tedted ti diro ket nasam-it iti panagramanmo. ¹⁴ Kasta met ti kinasirib para iti kararuam- no birukem daytoy, addanto masakbayan ken saanto a mapukaw ti namnamam. ¹⁵ Saanka nga aplemmeng nga aguray a kas kadagiti nadangkes a tattao a mangdarup iti balay dagiti agar-aramid iti nalinteg. Saanmo a dadaelen ti pagtaenganna! ¹⁶ Ta no matuang a maminpito ti tao nga agar-aramid ti nalinteg, bumangonto manen isuna, ngem dagiti nadangkes ket parmeken ti didigra. ¹⁷ Saanka nga agrambak no marigrigatan ti kabusormo, ken saan koma nga aragsak ta

pusom no maitublak isuna, ¹⁸ ta no saan ket makita ni Yahweh ken amangan no saannaka a kanunongan gapu iti dayta ket saannan a kapungtot dayta a tao. ¹⁹ Saanka nga agdanag gapu kadagiti agar-aramid kadagiti dakes a banbanag, ken saanmo nga apalan dagiti nadangkes a tattao, ²⁰ ta awan masakbayan ti dakes a tao, ken arigna a maiddepto ti lampara ti nadangkes. ²¹ Agbutengka kenni Yahweh, ken agbutengka iti ari, anakko; saanka a makikadua kadagiti mangsuksukir kadakuada, ²² ta giddatonto a dumteng ti didigrada ket siasino ti makaammo iti kadakkel ti pannakadadael a dumteng manipud kadakuada? ²³ Dagitoy ket sasao met laeng dagiti masirib. No maipapan iti linteg, saan a nasayaat no adda panangidumduma iti panangukom. ²⁴ Siasinoman a mangibaga iti nagbasol, “Sika ti husto,” ket ilunodto dagiti tattao ken guraento dagiti nasion. ²⁵ Ngem maaddaanto iti kasta unay a ragsak dagiti mangtubngar kadagiti nadangkes, ken addanto dumteng kadakuada a sagsagut a nasasayaat. ²⁶ Ti mangmangted iti pudno a sungbat ket arigna a mangmangted iti agek iti bibig. ²⁷ Aramidem ti trabahom iti ruar, samo isagana ti talon; kalpasan dayta, ipatakdermon ti balaymo. ²⁸ Saanka nga agsaksi iti maibusor iti kaarubam nga awan ti gapgapuna, ken saanka a mangallilaw babaen kadagiti bibigmo. ²⁹ Saanmo nga ibaga, “Aramidekto kenkuana ti inaramidna kaniak; pagbayadekto isuna iti inaramidna.” ³⁰ Nagnaak iti talon ti tao a sadut, limmabasak iti kaubasan ti tao

nga awan ammona. ³¹ Nagtubtuboanen dagiti sisiit ti talonna, naabbonganen ti daga kadagiti siitan a mula, ken narban ti bato nga aladna. ³² Kalpasanna, nakitak ket pinanunotko; kimmitaak ket nakasursuroak. ³³ Maturog pay bassit, iridep pay bassit, idalikepkep pay biit tapno makainana- ³⁴ ket dumteng kenka ti kinapanglaw a kas iti agtatakaw, ken dumteng kenka dagiti panagkasapulam a kasla dagitoy ket nakaarmas a soldado.

25

¹ Dagitoy dagiti dadduma pay a nainsiriban a sasao ni Solomon nga insurat dagiti tattao ni Ezekias nga ari ti Juda. ² Pakaitan-okan ti Dios ti panangilimedna iti maysa a banag, ngem pakaidayawan dagiti ari ti mangsukimat iti daytoy. ³ Kas kangato dagiti langit a nangato ken kauneg ti daga, kasta ti kaiyarigan ti panangsukimat iti puso dagiti ari. ⁴ Ikkatem ti lati iti pirak, tapno mabalin nga aramaten ti mammanday ti pirak. ⁵ Kasta met nga ikkatem dagiti nadangkes a tattao iti imatang ti ari ket mapatibkerto ti tronona babaen iti panangaramidna iti umno. ⁶ Saanmo nga itan-ok ti bagim iti imatang ti ari ken saanka nga agtakder iti disso a para laeng kadagiti natatakngeng a tattao. ⁷ Nasaysayaat nga ibagana kenka nga, “Umaykadtoy,” ngem iti maibabainka iti sangoanan ti natakneng a tao. Ti nasaksiam, ⁸ ket saanmo a dagus nga ipausig. Ta anianto ngay ti maaramidam no sikanto ti ibabain ti kaarrubam iti dayta a nasaksiam? ⁹ Pagiinnadalanyo ti saanyo a pagkinnaawatan

iti kaarrubam a dakdakayo laeng ket saanmo nga ipakaammo dayta a palimed iti sabali, ¹⁰ ta no saan ket amangan no ibabainnakanto ti makangngeg ket mangiwarasto iti saan a nasayaat a maipanggep kenka ket saanto dayta a mapasardeng. ¹¹ Ti panangibaga iti nasasayaat a sao ket kas iti balitok a naikabil iti pirak. ¹² Ti nasirib a panangtubngar iti maysa a dumdumnggeg ket kasla balitok a singsing wenno alahas a naaramid manipud iti kapipintasan a balitok. ¹³ Ti napudno a mensahero ket mangipapaay iti nasayaat a rikna iti nangibaon kenkuana a kas iti lammiis ti niebe iti tiempo ti panagaapit. ¹⁴ Kas kadagiti ulep ken angin nga awan tudona ti kaiyaringan ti tao a mangipaspasindayag iti sagut a saanna met kadi nga ited. ¹⁵ Babaen iti kinaanus, mabalinka a makaallukoy iti turay, ken ti nalukneng a dila ket arigna a mabalin a makatukkol iti tulang. ¹⁶ No makasarakka iti diro, manganka laeng iti apagisu-ta no mapalalluam, isarwamto met laeng. ¹⁷ Saanmo a kanayon nga ibaddek ta sakam iti balay ti kaarrubam ta amangan no mauma kenka ket guraennaka. ¹⁸ Ti tao a mangibagbaga iti palso a pammaneknek maibusor iti karrubana ket kasla igam a mausar iti gubat, wenno maysa a kampilan, wenno maysa a natirad a pana. ¹⁹ Ti saan a napudno a tao a pagtaltalkam iti tiempo pannakariribuk ket arigna ti nadadael a ngipen wenno saka a maikagkaglis. ²⁰ Ti tao nga ikankantaanna ti maysa a tao a nadagsen ti riknana ket kasla tay tao a mangus-ussob

iti kawesna iti tiempo ti lammin, wenna kasla suka a naibukbok iti sugat. ²¹ No mabisbisin ti kabusormo, ikkam isuna iti taraon a kanenna, ken no mawaw isuna, ikkam iti danum nga inumenna, ²² ta arigna a mangpalaka kadagiti beggang nga ikabilmo ti ulona, ket gunggunaan-nakanto ni Yahweh. ²³ Ti kaiyarigan ti tao a mangpaunget kadagiti tattao ket kas iti angin manipud iti amianan a sigurado a mangiyeg iti tudo. ²⁴ Nasaysayaat ti agnaed iti suli ti tuktok ti balay ngem ti makikabbalay iti babai a mannakiapa. ²⁵ Ti pakaiyarigan ti nasayaat a damag manipud iti adayo a pagilian ket kas iti nalammiis a danum iti tao a mawaw. ²⁶ Ti naimbag a tao nga agdiwerdiwer iti sangoanan dagiti nadangkes a tattao ket kas iti saan a mapagnumaran nga ubbog wenna nadadael a burayok. ²⁷ Saan a nasayaat ti mangan iti adu unay a diro; dayta ket kasla panangbirbirok iti adu a pakaitan-okan. ²⁸ Ti tao nga awanan panagteppel ket maiyarig iti siudad a nadadael ken awan paderna.

26

¹ Niebe iti panawen ti tikag wenna tudo iti panawen iti panagapit ti pakaiyarigan ti maag a saan a maikari a mapadayawan. ² Ti panagakar-akar ti billit tuleng ken ti napartak a panagtayab ti sallapingaw ti pakaiyarigan ti lunod a saan a maikari nga agdissuor. ³ Ti baut ket para iti kabalio, ti busal ket para iti asno ken ti kayo a pagbaut ket para kadagiti maag. ⁴ Saanmo a

sungsungbatan ken danggayan ti maag iti kinamaagna, ta no aramidem dayta ket agbalinka a kas kenkuana. ⁵ Sungbatam iti minamaag ti tao a maag ken danggayam iti kinamaagna tapno saan isuna nga agbalin a nasirib iti bukodna a panagkita. ⁶ Ti siasinoman a mangipatulod iti mensahe iti maysa a maag ket arigna a putputdenna ti sakana ken in-inumenna ti pakadangan-granna. ⁷ Dagiti agbitbitin a saka ti maysa a paralitiko ket maiyarig iti maysa a proverbio iti ngiwat dagiti maag. ⁸ Ti panangigalut iti bato iti maysa a palsiit ket kapada ti panangpadayaw iti maysa a maag. ⁹ Ti sisiit nga igi-iggem ti maysa a nabartek ket kasla proverbio iti ngiwat dagiti maag. ¹⁰ Ti pumapana a mangsugsugat iti uray siasinoman ket kasla tay tao a mangtangtangdan iti maag wenno uray siasinoman a lumabas. ¹¹ Aso a mangdildilpat iti sarwana ti pakaiyarigan ti maysa a maag a mangulit-ulit iti minamaag nga aramidna. ¹² Adda kadi makitkitam a nasirib iti bukodna a panagkita? Adda ad-adu a namnama para iti maysa a maag ngem iti kas kenkuana. ¹³ Ibagbaga ti sadut a tao nga, “Adda leon iti dalan! Adda leon kadagiti plasa!” ¹⁴ Ti panagpusipos ti ridaw iti bisagrana ti pakaiyarigan ti panagbalibalikid ti nasadut a tao iti pagid-iddaanna. ¹⁵ Ti sadut a tao ket ikabilna ti imana iti pinggan, ngem saanna man laeng a maingato daytoy nga isubo iti ngiwatna. ¹⁶ Iti panagkita ti maysa a sadut a tao ket nasirsirib isuna ngem iti pito a lallaki nga addaan iti kinatimbeng. ¹⁷ Ti tao a lumabas a makaunget iti

panagsisinnupiat a saanna met a pakaseknan ket kasla tay tao a mangtengngel kadagiti lapayag ti maysa nga aso. ¹⁸ Agmauyong a tao a mangbibiat iti umap-apuy a pana ¹⁹ ti kaiyarigan ti tao a mangal-allilaw iti karrubana sana kuna, “Agang-angawak laeng!” ²⁰ Ta no awan ti kayo, maiddep ti apuy, ken no awan ti manangperdi iti padana a tao, agsardeng ti panagaapa. ²¹ Uging a bumegbeggang ken kayo nga agapuy ti kaiyarigan ti mannakiapa a tao a mangpakaro iti panagririri. ²² Dagiti sasao a pammadpadakes ket maiyarig iti sangkasakmol a naimas a makan; umunegda iti kaunggan a paset ti bagi. ²³ Ti pirak a naikalupkop iti banga ket kasla umap-apuy a bibig ken dakes a panagpuspuso. ²⁴ Ti siasinoman a gumurgura iti dadduma ket kalkalubanna ti riknana babaen kadagiti ibagbagana, ken ur-urnongenna ti kinaulbodna iti kaungganna. ²⁵ Agsao isuna iti nasayaat, ngem saanmo a patpatien isuna, ta adda pito a makarimon iti pusona. ²⁶ Uray no ti gurana ket nakaluban iti panangallilaw, maammoanto ti sangkagimongan ti kinadangkesna. ²⁷ Ti siasinoman a mangkali iti abut ket matnag iti daytoy, ken agtulid nga agsubli ti bato iti siasinoman a nangiduron iti daytoy. ²⁸ Kagurgura ti ulbod a dila dagiti tattao nga irrurumenna, ken mangipapaay iti pannakadadael ti manangpatiray-ok a ngiwat.

27

¹ Saanmo nga ipaspasindayag ti maipapan inton bigat, ta saanmo nga ammo ti mabalín a maiyeg ti maysa nga aldaw. ² Bay-am a

sabali ti mangidayaw kenka ket saan a ta bukodmo a ngiwat; maysa a ganggannaet ket saan a dagiti bukodmo a bibig. ³ Panunotem ti kinadagsen ti maysa a bato ken ti dagsen ti darat, ket nadagdagsen ngem kadagitoy a dua ti parikut nga ipaay ti maysa a maag. ⁴ Adda kinaranggas iti pungtot ken layus iti unget, ngem siasino ti makatakder iti sangoanan ti imon? ⁵ Nasaysayaat ti nabatad a panangtubngar ngem iti nalimed a panagayat. ⁶ Napudno dagiti sugat nga impaay ti maysa a gayyem, ngem mabalin nga agkannaka iti kasta unay ti maysa a kabusor. ⁷ Ti tao a napnek a nangan ket saannna a paganano uray ti diro, ngem iti mabisin a tao, agbalin a nasam-it dagiti amin a napait. ⁸ Ti billit nga umadayo manipud iti umukna ket maiyarig iti tao a maiyaw-awan manipud iti pagnanaedanna. ⁹ Ti bangbanglo ken insenso ket pagrag-oenda ti puso, ngem nasay-sayaat ti kinadungngo ti gayyem ngem iti balakadna. ¹⁰ Saanmo a baybayan ti gayyemmo ken ti ama ti gayyemmo, ken saanka a mapmapan iti balay ti kabsatmo iti aldaw ti panagrigatmo. Nasaysayaat ti kaaruba nga adda iti asidegmo ngem iti kabsatmo nga adda iti adayo. ¹¹ Agbalinka koma a masirib, anakko, ket pagrag-oem ti pusok; ket sungbataкто ti tao a manglalais kaniak. ¹² Ti naannad a tao ket makitana ti riribuk ket aglemmeng isuna, ngem agtuloy dagiti awanan kapadasan a tattao ken agsagabada gapu iti daytoy. ¹³ Mangalaka iti kawes no ti makinkukua iti daytoy ket mangpatalged iti kuarta nga utang ti maysa a ganggannaet; ken alaem isuna no

patalgedanna ti babai a mannakikamalala. ¹⁴ No adda mangbendision iti kaarrubana babaen iti napigsa a timekna iti bigbigat, maibilangto a lunod dayta a pamendision! ¹⁵ Ti mannakiapa nga asawa a babai ket maiyarig iti saan nga agressat a panagtedted ti tudo iti matutudo nga aldaw; ¹⁶ ti panangan-anawa kenkuana ket kasla panangigawgawid iti angin, wenno panangpadpadas a mangtaya iti lana babaen iti kannawan nga ima. ¹⁷ Ti landok, patademenna ti landok, kasta met a sursurroan ti maysa a tao ti gayyemna. ¹⁸ Kanento ti tao ti bunga ti aywananna a kayo ti igos, ken maidayaw ti tao a mangsalsalaknib iti amona. ¹⁹ Mabalin a makitam iti danum ti rupa ti maysa a tao, kasta met mabalin a makita kadagiti aramid ti maysa a tao no ania ti adda iti pusona. ²⁰ Saan a pulos a mapnek ti lubong ti sheol ken ni Abadon, kasta met a saan pulos a mapnek dagiti mata ti tao. ²¹ Ti pagguguran ket para iti pirak, ti hurno ket para iti balitok, ken mapadpadas ti tao no maidayaw isuna. ²² Urayno tumekem ti maysa a maag babaen iti al-o — karaman dagiti bukbulaksaan latta isuna a panawan ti kinamaagna. ²³ Siguradoem nga ammom ti kasasaad dagiti arbanmo ken kailalaam ti maipapan kadagiti tarakenmo, ²⁴ ta saan nga agnanayon ti kinabaknang. Adda aya met korona nga agpaut iti amin a henerasion? ²⁵ Awanen dagiti ruot ken agparparang dagiti baro a nagtubo ken naurong kadagiti banbantay dagiti kanen dagiti taraken. ²⁶ Ipaayto dagiti karnero ti kawesmo, ken ipaayto

dagiti kalding ti bayad ti talon. ²⁷ Addanto gatas dagiti kalding nga agpaay a taraonmo—taraon para iti bumalaymo—ken taraon para kadagiti adipenmo a babbai.

28

¹ Agtaray dagiti managdakdakes uray no awan ti mangkamkamat kadakuada, ngem dagiti agar-aramid iti umno ket natured a kas iti urbon a leon. ² Gapu iti basol ti daga, addaan daytoy kadagiti mangiturturay, ngem babaen iti tao nga addaan iti pannakaawat ken pannakaammo, agpautto daytoy iti atiddug a tiempo. ³ Ti maysa a napanglaw a tao a mangidaddadanes kadagiti padana a napanglaw ket kas iti bumayakabak a tudo nga awan ibatina a taraon. ⁴ Dagiti mangtallikod iti linteg ket dayawenda dagiti nadangkes a tattao, ngem guraen ida dagiti agtultulnog iti linteg. ⁵ Saan a maawatan dagiti dakes a tattao ti hustisia, ngem maawatan dagiti mangsapsapul kenni Yahweh dagiti amin a banag. ⁶ Nasaysayaat ti napanglaw a tao nga agbibiang iti kinatarnawna, ngem iti nabaknang a tao a dakes dagiti aramidna. ⁷ Ti agtungtungpal iti linteg ket maysa nga anak nga addaan iti pannakaawat, ngem ti tao a kadua dagiti narawet ket ibabainna ti amana. ⁸ Ti agurnong iti kinabaknangna babaen iti nangato a panangporsiyentona iti ipapautangna ket urnongenna ti kinabaknangna a maipaayto iti tao a naasi kadagiti napanglaw a tattao. ⁹ No adda saan a dumdumngeg iti linteg, uray pay ti kararagna ket makarimon. ¹⁰ Ti siasinoman

a mangiturong iti nalinteg iti dakes a wagas ket matnag iti bukodna nga abut, ngem maaddaan iti nasayaat a tawid ti awan basolna. ¹¹ Ti baknang a tao ket mabalin a masirib iti bukodna a panagkita, ngem matakuatanto isuna ti napanglaw a tao nga addaan iti pannakaawat. ¹² Inton adda balligi para kadagidiay agararamid iti umno, addanto naindaklan a dayag, ngem inton bumangon dagiti nadangkes, aglemmeng dagiti tattao. ¹³ Ti mangilemlemmeng kadagiti basolna ket saan a rumang-ay, ngem ti agbabawi ken tumallikod kadagitoy ket makaasianto. ¹⁴ Naragsak ti maysa a tao a kanayon nga agbibig nga addaan iti panagraem, ngem ti siasinoman a mangpatangken iti pusona ket mariribukanto. ¹⁵ Kas iti agngerngernger a leon wenno agdakdakiwas nga oso ti kaiyarigan ti nadangkes a mangiturturay kadagiti napanglaw a tattao. ¹⁶ Maysa a naraggas a mangidadanes ti kaiyarigan ti mangiturturay nga awanan iti panakaawat, ngem ti manggurgura iti kinaulbod ket pumautto dagiti aldawna. ¹⁷ No nagbiddut ti maysa a tao gapu ta adda pinagsayasayna ti darana, aglemmengto isuna agingga a matay, ket awanto ti tumulong kenkuana. ¹⁸ Natalgedto ti siasinoman nga agbiag nga addaan iti kinatarnaw, ngem dagus a matnag ti agbibig iti nakillo a wagas. ¹⁹ Ti tao a mangtrabtrabaho iti dagana ket maaddaanto iti adu a taraon, ngem maaddaanto iti adu a rigat ti siasinoman a mangsurot iti awan serserbina nga aramid. ²⁰ Ti napudno a tao ket maaddaanto iti adu a

bendision, ngem madusanto ti tao a bumaknang iti apagbiit. ²¹ Saan a nasayaat a mangipakita iti panangidumduma, ngem agbasol ti tao para iti sangapidaso a tinapay. ²² Kamkamaten ti naimot a tao ti kinabaknang, ngem saanna ammo nga umayto kenkuana ti kinarigat. ²³ Ti siasinoman a mangtubngar iti maysa a tao ket makasarakto iti ad-adu a pabor manipud kenkuana ngem ti maysa a tao a mangpatpatiray-ok kenkuana babaen iti dilana. ²⁴ Siasinoman a mangtakaw iti sanikua ti ama wenno inana nga ibagana a, “Saan a basol dayta,” kadua isuna ti manang-dadael. ²⁵ Mangparnuay iti apa ti naagum a tao, ngem rumang-ay ti agtaltalek kenni Yahweh. ²⁶ Maag ti agtaltalek iti bukodna a bagi, ngem ti siasinoman nga agbibiang iti kinasirib ket maiyadayo manipud iti peggad. ²⁷ Awan pagkuran-gan ti mangtultulong kadagiti napanglaw, ngem siasinoman a saan a mangikaskaso kadakuada ket aglak-amto iti adu a lunod. ²⁸ No bumileg dagiti nadangkes, aglemmeng dagiti tattao, ngem no mapukaw dagiti nadangkes, umadu dagiti agar-aramid iti umno.

29

¹ tao a namin-adu a natubngar ngem pasikkilenna ti tenggedna, madadael a dagus ket saanto nga umimbag. ² Inton umadu dagiti agar-aramid iti umno, agrag-o dagiti tattao, ngem no ti nadangkes a tao ti mangitururay, agsennaay dagiti tattao. ³ Siasinoman a mangayat iti kinasirib ket pagrag-oena ti amana, ngem ti makikadkadua kadagiti balangkantis ket

daddaelenna ti kinabaknangna. ⁴ Patakderen ti ari ti daga babaen iti hustisia, ngem dadaelen daytoy ti tao a dumawdawat iti pasuksok. ⁵ Ti tao a mangpatpatiray-ok iti kaarrubana ket agiwaywayat iti iket para iti sakana. ⁶ Matiliw iti palab-og ti siasinoman a dakes a tao babaen iti bukodna a basol, ngem agkanta ken agrag-o ti tao nga agar-aramid iti umno. ⁷ Irupir ti agar-aramid iti nasayaat dagiti napanglaw; saan a maawatan ti nadangkes ti kasta a pannakaammo. ⁸ Puoran dagiti maag ti siudad, ngem ikkaten dagiti nasirib ti gura. ⁹ No makisinuppiat ti masirib kadagiti maag a tao, agpungtot ken agkatawa isuna, ken awanto ti inana. ¹⁰ Kagura dagiti mawaw ti dara ti awan basolna ket sapulenda ti biag dagiti nalinteg. ¹¹ Ipakita ti tao a maag ti amin nga ungetna, ngem ti masirib a tao ket igawidna ti ungetna ken pakalmaenna ti bagina. ¹² No dengdenggen ti mangiturturay ti kinaulbod, agbalinto a nadangkes dagiti amin nga opisyaesna. ¹³ Agpada ti napanglaw ken ti mangidaddadanes a tao, ta agpada nga innikan ni Yahweh iti lawag dagiti matada. ¹⁴ No ukomen ti ari dagiti napanglaw babaen iti kinapudno, mapasingkedanto iti agnanayon ti tronona. ¹⁵ Mangted iti sirib ti baot ken panangbabalaw, ngem ti ubing a saan a madisdisiplina ket ibabainna ti inana. ¹⁶ Inton dagiti nadangkes a tao ti agturay, umadu ti basol, ngem makita dagiti agar-aramid iti umno ti pannakaabak dagiti nadangkes a tattao. ¹⁷ Disiplinaam ti anakmo ket paginanaennakanto, mangiyegto

isuna iti ragsak iti biagmo. ¹⁸ No awan ti naipadto a sirmata saan a matengngel dagiti tattao, ngem nagasat ti tao a mangsalsalimetmet iti linteg. ¹⁹ Saanto a mabagbagaan iti maysa a tagabu, ta uray no maawatanna, awanto ti sungbatna. ²⁰ Kitaen ti tao a darasudos iti saona? Ad-addu ti namnamma para ti maag ngem isuna. ²¹ Ti mangpanuynoy iti tagabuna sipud pay iti kinaagtutubona, addanto ti parrikut iti kamaudiananna. ²² Ti naunget a tao ket mangpataud iti ringgor ken makaaramid iti adu a basol ti amo a naunget. ²³ Ti kinatangsit ti maysa a tao ket isu ti mangipababa kenkuana, ngem ti addaan iti napakumbaba nga espiritu ket mapadayawanto. ²⁴ Ti tao a makibingay kadagiti agtatakaw ket kagurgurana ti bukodna a biag; mangmangegna ti lunod ket agulimek. ²⁵ Ti buteng ti tao ket isu't pakaisiloanna, ngem maisalakan ti agtaltalek kenni Yahweh. ²⁶ Adu ti mangsapul iti rupa ti mangituray, ngem agtaud kenni Yahweh ti hustisia para kenkuana. ²⁷ Ti tao a saan a nalinteg ket pakarurudan dagiti agar-aramid iti umno, ngem ti nalinteg ti dalanna ket makarimon kadagiti nadangkes a tattao.

30

¹ Dagiti pagsasao ni Agur nga anak a lalaki ni Jakeh- ti mensahe manipud iti Dios: Imbu-taktak daytoy a lalaki kenni Ithiel, kada Ithiel ken Ucal: ² Pudno nga ad-adda a kaslaak iti ayup ngem iti siasinoman a tao, ken awan ti pannakaawatko a kas iti tao. ³ Saanko a naadal ti kinasirib, wenna addaanak iti pannakaamo

maipapan iti Nasantoan. ⁴ Siasino ti nagpangato iti langit ket bimmaba? Siasino ti nangurnong iti angin babaen kadagiti imana? Siasino ti nangurnong kadagiti danum babaen iti pagan-anayna? Siasino ti nangipatakder kadagiti amin a pungto ti daga? Ania ti naganna, ken ania ti nagan ti anakna? Sigurado nga am moyo! ⁵ Napadasen ti amin a sasao ti Dios, kalasag isuna kadagiti agkamkamang kenkuana. ⁶ Saanmo a nayonan dagiti sasaona, di la ket tubngarennaka, ket mapaneknekankanto nga ulbod. ⁷ Dua a banag ti dawatek kenka, saanmo ida nga ipaidam kaniak sakbay a matayak: ⁸ Iyadayom kaniak ti kinaubbaw ken kinaulbod. Saanmo nga ited kaniak ti kinapanglaw wenno kin-abaknang, itedmo laeng iti taraon a kasapulak. ⁹ Ta no addaanak ti adu unay, ilibakkanto ken ibagak a, “Siasino ni Yahweh?” Wenno no pumanglawak, agtakawakto ket ibabainkonto ti nagan ti Diosko. ¹⁰ Saanmo a dadaelen ti dayaw ti tagabu iti sangoanan ti amona, di la ket ilunodnaka ket agbidutka. ¹¹ Ti maysa a henerasion a mangilunod iti amada ken saanda a bendisionan ti inada, ¹² dayta ti henerasion a nadalus kadagiti bukodda a mata, ngem saanda a nadalusan manipud kadagiti rugitda. ¹³ Dayta ti henerasion—anian a nagtangsit dagiti matada ken nakangato dagiti kalub ti matada! — ¹⁴ isuda ti henerasion a kasla kampilan dagiti ngipenda, ken kampil dagiti pangalda, tapno sikbabenda dagiti napanglaw iti daga ken dagiti agkasapulan manipud iti sangkataoan. ¹⁵ Adda dua nga annak a babai ti alinta? “Ikkannak ken ikkannak,” ti

sangitda. Adda tallo a banag a saan pulos a mapmapnek, uppat a saan pulos a mangibaga iti “Uston”: ¹⁶ Lubong dagiti natay, ti aanakan a saan a makaipaay iti anak, ti daga a mawaw iti danum ken ti apuy a saan pulos a mangibaga iti “Uston.” ¹⁷ Ti mata a mang-uyaw iti ama, ken ti mang-uyaw iti panagtulnog iti ina, sippetento nga iruar dagiti uwak iti tanap dagiti matana, ket kanento isuna dagiti buitre. ¹⁸ Adda tallo a nakaskasdaaw unay para kaniak, uppat a saanko a maawatan: ¹⁹ ti dalan ti agila iti langit; ti dalan ti uleg iti bato; ti dalan ti bangka iti tengnga ti baybay; ken ti wagas ti lalaki iti balasang. ²⁰ Daytoy ti wagas ti makikamkammalala —mangan isuna sana punasan ti ngiwatna ken ibagana nga “Awan ti nagbasolak” ²¹ Kadagiti tallo a banag agkintayeg ti daga, ti maikauppat ti saanna a maibturan: ²² ti tagabu nga agbalin nga ari; no mabsog iti taraon ti maag; ²³ no makiassawa ti babai a mabusbusor, ken no sublaten ti babaonen ti saad ti amona a babai. ²⁴ Uppat a banbanag iti daga ket babassit ngem nasisiribda unay: ²⁵ dagiti kuton ket parsua a saan a nabileg, ngem agisagsaganada kadagiti taraonda iti kalgaw; ²⁶ dagiti koneho ket saan a napigsa a parsua, ngem ar-aramidenda dagiti pagtaenganda kadagiti batbato. ²⁷ Dagiti dudon ket awan ti arida, ngem nakalinyada amin nga agmartia. ²⁸ Kadagiti alutiit, maiggamam daytoy kadagiti imam, ngem masarakan ida kadagiti palasio dagiti ari. ²⁹ Adda tallo a nalimbong iti addangda, uppat a nalimbong iti pannagnada: ³⁰ ti leon, ti kapigsaan kadagiti amin nga atap

nga ayup- saan a tumallikud daytoy iti aniaman; ³¹ maysa a nataer a kawitan; maysa a kalding, ken maysa nga ari nga adda iti abayna dagiti soldadona. ³² No nagbalinka a maag, a mangiday-dayaw iti bagim, wenna no agpangpanggepka iti dakes- iyaputmo ti imam iti ngiwatmo. ³³ Kas iti panangbatil iti gatas a mangpatpataud iti mantikilya, ken kas iti panagdara ti agong ti maysa a tao no matiritir daytoy, kastoy met laeng ti mapasamak iti unget a mangpataud ti apa.

31

¹ Dagiti sasao ni Ari Lemuel— mensahe manipud iti Dios nga insuro kenkuana ti inana. ² Ania, anakko? Ken ania, anak ti aanakak? Ken ania, anak dagiti sapatak? — ³ Saanmo nga ited ti pigsam kadagiti babbai, wenna dagiti wagsamo kadagiti mangdaddadael kadagiti ari. ⁴ Saan a para kadagiti ari, Lemuel, saan a para kadagiti ari ti uminom iti arak, wenna kadagiti mangiturturay ti mangdamag nga, “Ayanna ti naingel a mainom?” ⁵ Gapu ta no uminomda malipatanda dagiti naipaulog a linteg, ket saanda a bigbigen dagiti kalintegan dagiti amin a marigrigatan. ⁶ Ikkam iti naingel a mainom dagiti tattao a mapukpukaw, ken arak dagiti agsagsagaba. ⁷ Uminom isuna ket malipatanna ti kinapanglawna, ket saanna a malagip ti pakariribukanna. ⁸ Agsaoka para kadagiti saan a makasao, para kadagiti amin a mapukpukaw. ⁹ Agsaoka ket mangukomka babaen iti panakarukod iti nalinteg ken ikalintegam ti karbengan dagiti napanglaw ken agkasapulan a tattao.

¹⁰ Siasino ti makasarak iti asawa a babai nga adda kabaelanna? Napatpateg isuna nga adayo ngem kadagiti alahas. ¹¹ Agtaltalek kenkuana ti puso ti asawana, ken saanto pulos a pumanglaw ti asawana. ¹² Agar-aramid isuna iti nasasayaat a banbanag para iti asawana ken saan a kinadakes iti entero a panagbiagna. ¹³ Mangpilpili isuna iti lupot a naaramid iti buok iti karnero ken de lana a lupot, ket agrabaho isuna a siraragsak kadagiti imana. ¹⁴ Maiyarig isuna iti agtagtagilako iti barko; mangisangsangpet isuna kadagiti taraon manipud iti adayo a lugar. ¹⁵ Bumangon isuna iti rabii ket ikkana iti taraon dagiti sangkabalayanna, ket iwarasna ti trabaho para kadagiti adipenna a babai. ¹⁶ Agbirok isuna iti talon ket gatanggenna daytoy babaen iti bunga dagiti imana, agmula isuna iti ubas. ¹⁷ Kawkawesanna ti bagina iti pigsa ken pappapigsaenna dagiti imana. ¹⁸ Ammona no anianto ti mangted kenkuana iti nasayaat a gungona, agpatpatnag a saan a maiddep ti silawna. ¹⁹ Iyiggemna dagiti imana iti rueda, ken igemanna ti takbian. ²⁰ Iyunatna dagiti imana kadagiti napanglaw a tattao; iyunatna dagiti imana kadagiti agkasapulan a tattao. ²¹ Saan isuna a mabuteng iti niebe para iti sangakabalayanna, ta nakawesan iti natingra a nalabaga ti sangakabalayanna. ²² Agar-aramid isuna kadagiti abbong ti pagidaanna, ket agkawkawes isuna iti lino a pagan-anay a purpura ti marisna. ²³ Mabigbigbig ti asawana kadagiti ruangan, tunggal makitugtugaw ti asawana kadagiti panglakayen iti daga.

²⁴ Agar-aramid isuna kadagiti lino a pagan-anay ket ilaklakona dagitoy, ken mangipapaay isuna iti barikes kadagiti agtagtakilako. ²⁵ Nakawesan isuna iti pigsa ken dayaw, ket katkatawaanna ti umay a tiempo. ²⁶ Iyungapna ti ngiwatna a nabuyugan iti kinasirib, ken adda ti linteg ti kina-manangaasi iti dilana. ²⁷ Banbantayanna dagiti wagas ti sangakabalayanna ket saanna a kanen ti tinapay ti kinasadut. ²⁸ Tumakder dagiti anakna ket awaganda isuna a nagasat; idaydayaw isuna ti asawana a kunkunana, ²⁹ “Adu a babbai ti nakaaramid iti nasayaat, ngem inabakmo ida amin.” ³⁰ Makaallilaw ti kinapintas, awan serserbi ti kinapintas, ngem maidaydayawto ti babai nga agbuteng kenni Yahweh. ³¹ Itedyo kenkuana ti bunga ti aramidna ket bay-anyo nga idaydayaw koma isuna dagiti aramidna kadagiti ruangan.

Ti Biblia

Unlocked Literal Bible in the Ilocano language of the Republic of the Philippines

copyright © 2019 Door43 World Missions Community

Language: Ilocano

Translation by: Door43 World Missions Community

Contributor: Alexander D. Pagtacunan Sr., Ambrocio A. Dat-ay Jr., Anabel Magulod, Angelita H. Goco, Arlyn D. Fianza, Daniel Disay, Ely F. Belisario, Euhler Evangelista, Fredelyn R. Castillo, Gerry D. Pido, Gerwine P. Puguon, Irene China Covita, Jacquelyn Pinchingan , Jeffrey G. Arevalo, Jennilyn D. Inway, Jhun Dat-ay, Jomar N. Puclalay, Johnny Ray Lumawan, Jonathan D. Castillo, Jovy M. Lacaden, Juvie K. Jose, Karen F. Acio, Leonardo M. Disay, Liwliwa V. Ario, Lynn Castillo, Marben Obra, Marie fe Lardizabal, Maripple Lopez, Mary johanna delos Reyes, May ann Antonio, Micah H. Asis, Michael L. Pagtacunan, Miriam B. Pido, Nathaniel H. Pascio, Nerissa A. Kildo, Nieves Abluyan, Novie M. Espara, Ralph B. Lantion, Raymond, Recelyn Camilo, Reymark, Robert Diser, Rommel Flores, Sarah Aniban, Shirley L. Espiritu, Susan L. Soliven, Tomas Domingo, William Tolentino, Ambrocio A. Dat-ay, Arlyn D. Fianza, Bernard Serquina, Bernie Abarquez, David Castillo, Delfin Asis, Euhler Evangelista, Grace Delos Santos, Jhon Alicay, Jhon Sibayan, Jomar N. Puclalay, Jonathan D. Castillo, Jovy M. Lacaden, Juvie K. Jose, Karen F. Acio, Liwliwa V. Ario, Lorenzo Marilao, Marben Obra, Marlon Aggasid, Mary Johanna delos reyes acob, May ann Antonio, Michael L. Pagtacunan, Mila Agpalasin, Myrna Santos, Nerissa A. Kildo, Nieves Abluyan, Pablo Bernardino, Ralph B. Lantion, Recelyn Camilo, Ronnie Acob, Rudy Pascual, Sanie Castillo, Sarah Aniban, Shirley L. Espiritu, Tano Emboc,

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution Share-Alike license 4.0.

You have permission to share and redistribute this Bible translation in any format and to make reasonable revisions and adaptations of this translation, provided that:

You include the above copyright and source information.

If you make any changes to the text, you must indicate that you did so in a way that makes it clear that the original licensor is not necessarily endorsing your changes.

If you redistribute this text, you must distribute your contributions under the same license as the original.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

Note that in addition to the rules above, revising and adapting God's Word involves a great responsibility to be true to God's Word. See Revelation 22:18-19.

2020-06-10

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 10 Jun 2020

2ed8cbc0-a07c-572f-a9f0-aa114d36da98